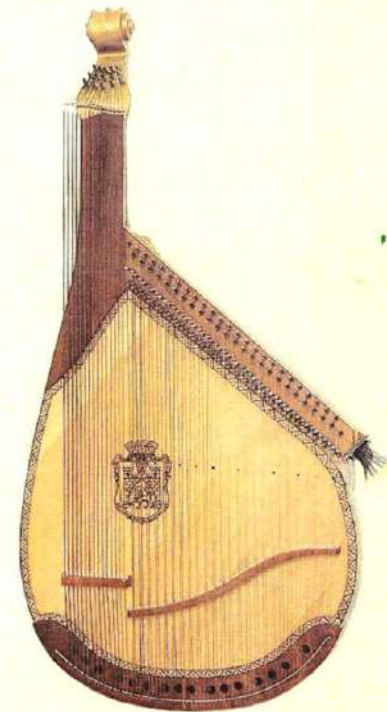

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
Державний методичний центр
навчальних закладів культури і мистецтв України

МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ БАНДУРА

ПРОГРАМА

для музичної школи, музичного відділення
початкового спеціалізованого мистецького
навчального закладу
(школи естетичного виховання)

Київ – 2015

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
Державний методичний центр
навчальних закладів культури і мистецтв України

МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ

БАНДУРА

ПРОГРАМА

для музичної школи, музичного відділення
початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу
(школи естетичного виховання)

Київ – 2015

**МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ
БАНДУРА**

Програма

для музичної школи, музичного відділення початкового
спеціалізованого мистецького навчального закладу
(школи естетичного виховання)

Укладачі:

- Л.В. Грабовська** викладач-методист Київської дитячої музичної школи №14
ім. Д. Кабалевського
- Н.П. Медвідь** викладач-методист,
завідуюча відділом народних інструментів Київської дитячої
музичної школи №10
- О.І. Мозгова** викладач-методист,
заступник директора Київської дитячої школи мистецтв №5
ім. Л. Ревуцького, голова методичного об'єднання викладачів
бандури м. Києва
- Н.І. Смольська** викладач-методист Київської дитячої музичної школи №14
ім. Д. Кабалевського, член Національної всеукраїнської
музичної спілки
- О.А. Соловйова** викладач-методист, завідуюча відділом народних інструментів
Київської дитячої музичної школи №14 ім. Д. Кабалевського

Відповідальний за випуск

- А.П. Корисько** директор Державного методичного центру навчальних закладів
культури і мистецтв України

Програму відзначено дипломом I ступеня
на Всеукраїнському конкурсі навчальних програм
для початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів
(шкіл естетичного виховання) системи Міністерства культури України

Навчальне видання

© Державний методичний центр навчальних
закладів культури і мистецтв України, 2015

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступ	4
Мета і основні завдання навчального предмета «Музичний інструмент бандура»	4
Характеристика структури курсу	5
Особливості організації навчально-виховного процесу	6
Організація обліку успішності та критерії оцінювання навчальних досягнень учнів	9
Рекомендації щодо організації та проведення контрольних заходів	10
Рекомендації щодо роботи з програмою	12

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

СТРОК НАВЧАННЯ – 8 РОКІВ

0 клас	13
1 клас	16
2 клас	19
3 клас	22
4 клас	26
5 клас	30
6 клас	34
7 клас	38
8 клас	42

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

СТРОК НАВЧАННЯ – 6 РОКІВ

0 клас	46
1 клас	49
2 клас	53
3 клас	57
4 клас	61
5 клас	65
6 клас	69

БІБЛІОГРАФІЯ

Перелік рекомендованих репертуарних збірників	72
Рекомендована методична література	78

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступ

Мабуть жоден музичний інструмент в Україні не впливає на слухача так, як цей інструмент у руках справжнього митця. Мистецтво гри на бандурі – яскрава сторінка українського народу, свідчення його високої культури.

Цікавились бандурою та її виконавцями визначні діячі української культури Л. Українка, М. Лисенко, Ф. Колесса, Г. Хоткевич, П. Сокальський, П. Демущкий та багато інших, збагачуючи та популяризуючи бандурне мистецтво в своїй творчості.

Нинішнє виконавське мистецтво бандуристів продовжує та розвиває традиції кобзарства. Активному розвитку виконавства на бандурі сприяло вдосконалення системи музичної освіти в Україні, розширення мережі навчальних закладів культури і мистецтв, у яких бандура викладається як спеціальний інструмент.

Сучасна бандура з її великими технічними і виконавськими можливостями, що стали реальними після вдосконалення інструмента відомими майстрами України та діаспори, має різноманітний репертуар оригінальних і перекладених творів. Вони виконуються відомими бандуристами-віртуозами, ансамблями та капелами бандуристів, оркестрами. Бандура сьогодні міцно утвердилась на концертній естраді і отримала надзвичайно широке коло шанувальників.

Мета та основні завдання навчального предмета «Музичний інструмент бандура»

Для успішної організації навчально-виховного процесу в початковому спеціалізованому мистецькому навчальному закладі і для підтримки дітей, які поступили у клас бандури, потрібна наявність таких чинників як: бажання самої дитини опанувати інструмент, її музичні здібності, відповідні фізіологічні показники, професійність викладача, якісний інструмент та навчальна програма, за якою буде здійснюватися навчання.

Програма з предмета «Музичний інструмент бандура» укладена згідно з Основними вимогами до рукописів навчальних програм для початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів (шкіл естетичного виховання), затверджених наказом Державного методичного центру навчальних закладів культури і мистецтв України від 11.11.2015 № 55.

Основна мета предмета – сприяти гармонійному розвитку особистості засобами вокально-інструментального мистецтва, підтримувати формування у неї культури музично-виконавської діяльності, виявляти найбільш здібних до музики учнів і створювати для випускників початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів можливості щодо вибору між аматорським музикуванням і отриманням професійної мистецької освіти.

Усебічний гармонійний розвиток особистості передбачає єдність отриманих

нею освіти і виховання, а також загального розвитку. Процес навчання на бандурі також поєднує три основні функції, а саме:

- освітню;
- розвивальну;
- виховну.

Визначена мета зумовлює такі завдання навчального предмета як:

- формування мотивації до занять музикою;
- розвиток загальної музичної грамотності учня, розширення його музичного кругозору, виховання любові до музики;

ознайомлення з історією виникнення та розвитку інструмента, з традиціями виконавства на бандурі;

розвиток художнього смаку й естетичних уподобань учня;

розвиток музичних і творчих здібностей;

формування навичок володіння основними видами бандурної техніки, вокально-інструментальними навичками для відображення художнього образу;

оволодіння основами музичної грамоти, необхідними для навчання гри на інструменті, співу у супроводі інструмента, участі в ансамблевому виконавстві;

формування навиків читання нот з листа;

формування і розвиток навиків концертного виступу;

сприяння самовизначенню та самореалізації особистості через залучення до практичної творчої діяльності;

підготовка підґрунтя до вибору професії в сфері культури і мистецтва.

Характеристика структури навчальної програми

Навчальна програма з предмета «Музичний інструмент бандура» є навчальним виданням, що регламентує організацію навчально-виховного процесу у класі бандури відповідно до затверджених нормативних документів, зокрема таких як Положення про початковий спеціалізований мистецький навчальний заклад (школу естетичного виховання) системи Міністерства культури України та Типових навчальних планів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів (шкіл естетичного виховання). Програма визначає зміст, обсяг і вимоги до вивчення цього предмета на початковій ланці спеціальної мистецької освіти в сучасних умовах.

Навчання з предмета «Музичний інструмент бандура» відбувається в обсязі, передбаченому діючим Типовим навчальним планом музичної школи, музичного відділення початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу (школи естетичного виховання), затвердженим наказом Міністерства культури України від 11.08.2015 № 588. Строки навчання – 8 або 6 років. Різні строки навчання обумовлені різним віком дітей, які вступають до закладу.

На вивчення предмета «Музичний інструмент бандура» відводяться 2 академічні години на тиждень. Навчальний рік у закладі складається з двох семестрів і триває 35 тижнів: I семестр – 16 тижнів (32 години); II семестр – 19 тижнів (38 годин). Загальний обсяг навантаження з предмета на рік – 70 годин.

Обсяг курсу складає 560 годин (+70 годин у 0-му класі) при 8-річному строкові навчання та 420 годин (+70 годин у 0-му класі) при 6-річному строкові навчання.

Структура програми:

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступ

Мета та основні завдання навчального предмета «Музичний інструмент бандура». Визначення ролі освітньої, розвивальної та виховної функцій навчального предмета.

Характеристика структури навчальної програми. Зазначення строків вивчення предмета, кількості навчальних тижнів у навчальному році та по семестрах відповідно до структури навчального року, обсягу годин на вивчення предмета з урахуванням строків навчання.

Особливості організації навчально-виховного процесу. Першорядні навчальні та організаційні питання, що є характерними для навчання у класі бандури, питання розвитку творчих навичок, інші питання.

Організація обліку успішності та критерії оцінювання навчальних досягнень учнів. Обґрунтування поточного та підсумкового оцінювання, інші питання.

Рекомендації щодо організації та проведення контрольних заходів. Визначення обов'язкових контрольних заходів по кожному класу та їхніх форм проведення; рекомендації щодо виконання практичних творчих завдань, інше.

Рекомендації щодо користування програмою. Роз'яснення стосовно тлумачення окремих символів, корегування Основних завдань предмета, Орієнтовних репертуарів, Технічних вимог, інше.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

У підрозділах **Строк навчання – 8 років і Строк навчання – 6 років** визначено шляхи формування та розвитку практичних навичок і обсяг музично-теоретичних знань, що є необхідними для переведення учня до наступного класу та для закінчення закладу.

Для кожного класу означені основні завдання предмета, орієнтовний річний план, технічні вимоги, перелік контрольних заходів, наведено варіанти орієнтовних програм підсумкового академічного концерту, запропоновано орієнтовний репертуар.

БІБЛІОГРАФІЯ

Список використаних і рекомендованих джерел. Це відомі та видані нещодавно нотні видання, науково-методична література із загальних питань (музичної педагогіки, психології, музичного виконавства, розвитку творчих здібностей дитини тощо), спеціалізована науково-методична література для викладачів класу бандури.

Особливості організації навчально-виховного процесу

Основною формою навчально-виховної роботи в класі бандури є урок, що проводиться як індивідуальне заняття педагога з учнем. Можливості

індивідуального навчання створюють викладачу необхідні умови для вивчення здібностей та особистих якостей дитини. На цій основі викладач диференціює обсяг і складність завдань, методи роботи. Така форма уроку сприяє налагодженню діалогово-партнерської взаємодії та допомагає формуванню компетентної особистості, спроможної осмислено набувати знання, вміння і навички та усвідомлено реалізовувати їх у виконавській практиці в залежності від рівня творчого обдарування дитини.

Планування навчальної роботи та добірний педагогічний репертуар є чинниками, що сприяють кращій організації навчального процесу. Щорічно, перед початком I та II семестрів, викладач з фаху зобов'язаний скласти індивідуальні плани учнів. Плани затверджуються завідувачем відділу. До індивідуального плану необхідно включати твори, різноманітні за змістом, жанрами, формою, стилем, фактурою тощо. Для виховання музично-естетичного смаку учня важливо розвивати його уявлення про особливості музичної мови різних епох – від давніх народних пісень і танців (їхніх обробок), незмірної спадщини композиторів-класиків до творчості сучасних українських і зарубіжних композиторів.

Головною передумовою укладення індивідуальних планів учня по кожному класу протягом усього періоду навчання є поступове цілеспрямоване ускладнення програми не лише навчальним матеріалом з розширеним використанням технічних прийомів, а й творами із зростаючим інтелектуально-художнім наповненням.

Обсяг матеріалу, рекомендованого до вивчення протягом навчального року (кількість п'єс, етюдів, вправи, гами), надається в орієнтованих річних планах по кожному класу.

У роботі над репертуаром учень може досягати різних ступенів виконання музичних творів: одні представляти напам'ять в умовах концертного виступу; інші виконувати напам'ять або читати з аркуша під час індивідуальних уроків, домашнього музичення; окремі твори виконувати на рівні ознайомлення. Важливо, щоби протягом навчального року учень публічно виконав напам'ять такий обсяг музичного матеріалу, який дозволяє дотримуватись вимог програми.

Щорічно, наприкінці навчального року, викладач із фаху в індивідуальному плані учня має зазначити коротку характеристику розвитку його музичних здібностей, творчих здобутків, а також визначити вади, недоліки та причини їхнього виникнення.

Для учнів випускних класів, які мають намір продовжувати професійно опановувати бандурне мистецтво, річний план укладається з урахуванням вимог з фахових іспитів для вступників до вищих мистецьких навчальних закладів.

Навчатись гри учень починає, як правило, на стандартній бандурі (55-58 струн), настроєній у тональності Соль мажор. Для розширення виконавських можливостей учня і за наявності більш удосконаленого інструмента його з часом переводять на бандуру, яка має механіку для перестроювання приструнків в

інші тональності, так звану, бандуру з перемикачами (61-65 струн).

Важливо з перших уроків привчати учня дбайливо ставитися до свого інструмента і не дозволяти грати на забрудненій і ненастроєній бандурі, адже це не сприятиме розвитку його музичного слуху, формуванню естетичного смаку, вихованню загальної культури.

Для видобування на бандурі більш якісного звука застосовують штучні нігті. Їхнє використання значно розширює звукову палітру інструмента і дає можливість бандуристу займатись тривалий час, зберігаючи власні нігті. Зважаючи на індивідуальні особливості учня, педагог самостійно вирішує, коли треба починати їх застосовувати. Останнім часом, перехід на штучні нігті відбувається вже на початковому етапі навчання. Учні швидко, без особливих труднощів пристосовуються грати ними.

Оскільки специфікою мистецтва бандуриста є поєднання співу і гри, викладач повинен добре знати особливості розвитку голосового апарату дітей та підлітків і ставити такі вимоги до учнів, які відповідатимуть, насамперед, їхнім фізичним і віковим можливостям. Однією з головних умов успішного вокального виховання є розвиток слухового самоконтролю та музичної культури учня.

На перших етапах навчання бажано включати до індивідуальних планів учнів пісні з простим акомпанементом, а саме:

- пісні, де партія голосу дублюється бандурним супроводом;
- твори, в яких бандурний супровід має нескладну акордову фактуру;
- твори з однотипною фактурою, зокрема, заснованою на арпеджійованих акордах.

У міру вдосконалення навичок виконання вокально-інструментальних п'єс, вводяться твори з більш складним акомпанементом.

Рівень інструментального виконавства учня у певній мірі залежить від набуття ним необхідних для музиканта-початківця практичних виконавських навичок, зокрема, вміння застосовувати різні способи та прийоми звуковидобування і штрихи. Насамперед, це основні способи видобування звука щипок та удар.

Щипком виконують прийоми арпеджіато (швидко і послідовне звучання струн у висхідному русі), октавні флажолети (енергійний щипок струни, яка легенько прикрита посередині боком нігтьової фаланги першого пальця), штрих *staccato*.

Удар стане у пригоді при виконання прийомів ковзання (швидко послідовність ударів у низхідному гамоподібному русі) і тремолю (рівномірне чергування ударів). Прийомам ковзання виконують як окремі звуки, так і подвійні.

Можливе поєднання щипка і удару при виконанні прийому ковзання для охоплення позиційно більшої кількості струн без підкладання пальців.

На бандурі також широко застосовують прийом глісандо (діатонічне або хроматичне) – швидко ковзання 1-го, 2-го або 3-го пальців по струнах у висхідному русі та 2-им чи 3-им пальцями у низхідному.

Бажано ознайомити учня з харківським способом гри на бандурі.

Одним із головних моментів розвитку виконавських навичок юного бандуриста, зростання його творчого потенціалу є вміння залучити учня до пізнання закономірностей музичної мови через включення до практичної творчої діяльності. Цьому сприятимуть не тільки систематичне читання нот з листа відомих та невідомих музичних творів (вокальних, інструментальних, вокально-інструментальних тощо), залучення на уроці з фаху до колективного музичення (дуєт з викладачем, з іншим учнем), а й виконання різних видів творчих завдань, що охоплюють міжпредметні знання та вміння (підбір на слух мелодії, акомпанементу; створення власної композиції тощо).

Результативність навчання багато в чому залежатиме від налагодження педагогом зворотного зв'язку з викладачами музично-теоретичних дисциплін, керівниками учнівських творчих колективів, у яких задіяний учень, із батьками дитини. Вчасне забезпечення учня всім необхідним для навчання, чітко продумана система домашніх занять, вміння раціонально організувати самостійну роботу, підтримка з боку батьків – все це у комплексі позитивно впливатиме на музичний розвиток дитини.

Організація обліку успішності та критерії оцінювання навчальних досягнень учнів

Однією із складових навчально-виховного процесу у класі бандури є облік успішності учнів протягом навчального року. Розрізняють два види оцінювання: поточне оцінювання та підсумкове оцінювання. При оцінюванні досягнень учня беруться до уваги:

- рівень відповідності навчального репертуару та технічного матеріалу програмним вимогам певного року навчання;
- якість виконання індивідуального плану;
- розвиток вміння розкривати художній образ;
- ретельна та систематична самостійна домашня робота, залучення до практичної творчої діяльності.

Поточне оцінювання здійснюється під час поурочної навчальної діяльності учнів. Цей вид оцінювання надає можливість викладачу регулярно визначати рівень опанування учнем нових знань, практичних умінь і навичок.

Підсумкове оцінювання здійснюється за тиждень до закінчення семестру (*семестрове оцінювання*) та навчального року (*оцінка за рік*).

Семестрове оцінювання здійснюється за наслідками поточного оцінювання за даний період з обов'язковим урахуванням результатів контрольних заходів. До уваги також береться як позитивна, так і негативна динаміка навчальних досягнень учня.

Оцінка за рік (в усіх класах окрім випускного) узагальнює досягнення учнів за поточний навчальний рік і є *підсумковою*. Виставляється викладачем на основі семестрових оцінок, а також за участь учня у творчих заходах різного рівня.

Оцінка за рік та екзаменаційна оцінка (у випускних класах) є складовими підсумкової оцінки з предмета «Музичний інструмент бандура». Підсумкова оцінка виставляється екзаменаційною комісією і вноситься у Додаток до Документа про позашкільну освіту.

При виставленні оцінок керуються наказом Міністерства культури і мистецтв України від 27.08.2001 №554 «Про запровадження 12-бальної шкали оцінювання навчальних досягнень учнів у початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах системи Міністерства культури і мистецтв України». За цією шкалою визначено 4 рівні навчальних досягнень учня, а саме:

- початковий (1-3 бали);
- середній (4-6 балів);
- достатній (7-9 балів);
- високий (10-12 балів).

Докладніше критерії оцінювання навчальних досягнень учнів музичних шкіл (музичних відділень шкіл мистецтв) з предметів спеціального циклу викладено у Додатку 1 до вищезгаданого наказу.

Слід уміло використовувати механізм оцінювання, зважаючи на виховне та стимулююче значення оцінки. Тенденції сучасної педагогіки, зокрема особистісно-орієнтований підхід до кожної дитини для виявлення у неї творчого потенціалу, стремління долати труднощі та досягати певних успіхів у набуванні спеціальних знань, умінь та навичок сприятимуть підвищенню результативності навчання.

Рекомендації щодо організації та проведення контрольних заходів

Для успішної організації навчального процесу необхідним є регулярне проведення контрольних заходів протягом кожного навчального року відповідно до вимог програми. Слід взяти до уваги те, що окремі заходи відбуваються без виставлення оцінки.

У 0-му класі обов'язковим контрольним заходом є тільки підсумковий академічний концерт (з оцінкою) у травні. У відкритому академічному концерті дитина може взяти участь, проте це необов'язково.

У 1-му класі обов'язковими контрольними заходами є:

- 1) прослуховування (без оцінки) для учнів, які не навчалися у 0-му класі (грудень) або академічний концерт (з оцінкою) для учнів, які навчалися у 0-му класі (грудень);
- 2) відкритий академічний концерт (без оцінки) (березень);
- 3) підсумковий академічний концерт (травень).

У 2-7-му класах (строк навчання – 8 років) та у 2-5-му класах (строк навчання – 6 років) обов'язковими контрольними заходами є:

- 1) технічний залік (грудень);
- 2) академічний концерт (листопад);
- 3) відкритий академічний концерт (без оцінки) (березень);
- 4) підсумковий академічний концерт (травень).

У 8-му класі (строк навчання – 8 років) та у 6-му класі (строк навчання – 6 років) обов'язковими контрольними заходами є:

- 1) прослуховування (без оцінки) (грудень);
- 2) прослуховування (без оцінки) (квітень);
- 3) випускний іспит (травень).

Перевірка роботи над технічним матеріалом у 2-7-му класах (строк навчання – 8 років) та у 2-5-му класах (строк навчання – 6 років) частково виноситься на академічний концерт у I семестрі (виконання етюда) або за протокольним рішенням відділу може відбуватися під час технічного заліку (в класному порядку) з дотриманням вимог до цього контрольного заходу в повному обсязі.

Зазначені строки проведення контрольних заходів є орієнтовними. Конкретні терміни визначаються на засіданні відділу (відділення) навчального закладу на початку навчального року.

У поодиноких випадках, а саме: у зв'язку з різним рівнем музичних здібностей учнів, їхніми фізичними даними, відсутністю інструмента вдома, відсутністю штучних нігтів, тривалою хворобою тощо – пропонується на засіданнях відділу (відділення) корегувати вимоги до контрольних заходів (кількість творів і рівень їхньої складності).

Виняткового значення в сучасних умовах організації навчально-виховного процесу у школах естетичного виховання набуває включення учнів у активну творчу діяльність. Різні форми проведення відкритого академічного концерту сприятимуть цьому. Програма виступу на такому контрольному заході може складатися з 2-3 різножанрових творів, один з яких вивчався (можливо виконувався на академічному концерті) у I семестрі. Припустиме виконання одного твору сольо та 1-2 творів у різних за складом ансамблях, за умови підготовки творів на уроках з фаху, а не на уроках з предмета «Ансамбль». Виступ на такому заході сприятиме особистісному розвитку дитини, адже під час проведення такого концерту стає можливою реалізація її творчих здібностей, зокрема виконання створеної нею композиції, власної обробки твору, самостійно підготовлений до концертного виступу твір, власноручно підібраний акомпанемент до пісні тощо. Мета проведення відкритого академічного концерту – це, насамперед, популяризування виконавства на народних інструментах і залучення до цього процесу нових учнів.

Від виступів на академічному концерті у I семестрі та відкритому академічному концерті у II семестрі можуть бути звільнені учні, які брали участь у творчих заходах різного рівня (про що свідчить протокол засідання відділу), щойно зараховані учні, і такі, що навчаються у викладача з фаху перше півріччя після перевodu. Обов'язковим для учнів усіх класів (крім випускного) є виступ на підсумковому академічному концерті, а для випускників, відповідно, випускний іспит. Тільки в окремих випадках (згідно з пунктами 3.13 та 3.16 Положення про початковий спеціалізований мистецький навчальний заклад (школу естетичного виховання) системи Міністерства культури і мистецтв України від 06.08.2001 № 523 із змінами) учні можуть бути звільнені керівництвом закладу від виступу на підсумковому академічному концерті або складання випускного іспиту.

Оцінювання творчих здобутків учня під час контрольних заходів дозволяє з'ясувати якість засвоєння ним навчального матеріалу. Після колегіального обговорення виступу виставляється оцінка або виступ (прослуховування, відкритий академічний концерт) зараховується, а зауваження та рекомендації комісії вносяться до індивідуального плану учня. Комісія складається з викладачів відділу (відділення) та керівництва навчального закладу.

Рекомендації щодо роботи з програмою

1. Зазначені у Змісті навчального матеріалу *Основні завдання предмета та Орієнтовний репертуар* до кожного класу слід розуміти як пропоновані, а не закріплені жорстко. Їх можна доповнювати, корегувати, зважаючи на особистісно-орієнтований підхід до учнів при організації навчально-виховного процесу в сучасних умовах.

Слід брати до уваги не тільки музично-виконавські здібності учня, рівень його інтелектуального розвитку, працездатності, пам'яті, темпераменту, але й такі чинники, як:

наявність інструмента, що за розмірами відповідає віковим особливостям дитини;

- спроможність або неможливість застосування штучних нігтів;
- здатність грати на бандурі з перемикачами;
- здатність поєднувати спів і гру на інструменті;
- уподобання щодо педагогічного репертуару;
- інші чинники.

2. В окремих випадках, приміром, за відсутності бандури відповідного фізіологічним особливостям дитини розміру, у музичному матеріалі, що вивчається, допускаються зміни тексту у басових партіях.

3. Зазначена в Орієнтовному репертуарі нумерація у дужках відсилає до Переліку рекомендованих репертуарних списків у розділі *Бібліографія*.

4. У Технічних вимогах програми зустрічається символ «*» після позначень окремих тональностей. Гами, позначені символом «*», виконуються ритмічними групуваннями на бандурі з перемикачами, на стандартній бандурі виконуються без ритмічних групувань.

5. Якщо в силу якихось обставин немає можливості перевести учня зі стандартної бандури на бандуру з перемикачами, тоді обов'язковими для вивчення на інструменті протягом усього періоду навчання є мажорні тональності *До, Соль, Ре* та мінорні – *ля, мі, сі*. З іншими тональностями учень тільки ознайомлюється.

6. Програми контрольних заходів виконуються напам'ять.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ СТРОК НАВЧАННЯ – 8 РОКІВ

0 КЛАС

Основні завдання предмета

Формування навичок гри на бандурі:

ознайомлення з історією та будовою інструмента;
формування правильної посадки з інструментом, постановки рук (у допотопний період);
формування виконавських навичок без інструмента (підготовчі вправи);
ознайомлення з основними способами звуковидобування: щипок (права рука),
удар (ліва рука);
поняття аплікатури;
початкові навички читання нот з листа (координація зору, слуху та рухів);
розвиток творчих здібностей з використанням сучасних методик за вибором викладача.

Формування вокальних навичок:

правильна постава корпусу;
вивчення скоромовок для розвитку дикції;
інтонування найпростіших мелодичних побудов у межах квінти;
спів без форсування звука;
спонукання учнів до пошуку та створення власних музичних інтонацій шляхом
озвучення окремих слів, текстів.

Ознайомлення з основами музичної грамоти:

нотний стан, скрипковий та басовий ключі, графічне позначення звуків на нотному стані (скрипковий ключ від «соль» малої октави до «соль» другої октави, басовий ключ від «соль» великої октави до «до» малої октави) та розташування їх на інструменті;
регістри (високий, низький, середній),
мажорний лад;
знаки альтерації: дієз;
тривалості звуків (♩, ♪, ♫, ♬, ♮);
найпростіші ритмічні групи (♩ ♩, ♪ ♪, ♫ ♫, ♬ ♬ тощо);
пауза (♩, ♪, ♫, ♬);
метр, такт, сильні та слабкі долі, розміри: $\frac{2}{4}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{4}$

темп: швидкий, помірний, повільний;
динамічні відтінки: forte, piano;
побудова музичних творів за кількістю образів (на рівні уявлення);
види тематичного розвитку (повтор, варіювання, контраст);
ознаки пісні, маршу, танцю (на рівні усвідомлення).

Орієнтовний річний план

Вправи та гами.

3-4 етюдів на різні види техніки.

10-15 різнохарактерних творів (із них 4-5 вокальних).

Використання різноманітних творчих форм музикування.

Технічні вимоги

Вправи для постановки рук, окремо правої та лівої (8, 64, 97).

Гама До мажор, Соль мажор (1-2 октави) окремо правою рукою.

Контрольні заходи

Відкритий академічний концерт Довільна програма.

(участь необов'язкова) (березень)

Підсумковий академічний концерт 1 етюд;
(травень) 2 різнохарактерні твори.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. Родіонов К. Етюд Соль мажор (8)

Українська народна пісня «Ой джигуне, джигуне» (8)

Магіденко М. Півник (4)

2. Беркович І. Етюд До мажор (99)

Білоруська народна пісня «Перепілонька» (64)

Ведмедеря М., сл. Куліш-Зіньківа Л. Біля озера (43)

Орієнтовний репертуар

Етюди

Бакланова Н. Етюд Соль мажор (99)

Беркович І. Етюд До мажор (99)

Гнесіна О. Етюд До мажор (99)

Етюд Соль мажор (99)

Іванов П. Етюд Соль мажор (99)

Іванов-Крамської О. Етюд Соль мажор (99)

Омельченко А. Етюд До мажор (64)

Родіонов К. Етюд Соль мажор (8)

Рубін М.
Шутенко Т.

Етюд До мажор (64)
Етюд Соль мажор (8)

Вокально-інструментальні твори

Дитячі посівки

Білка (64)

Дощик, дощик, перестань (8)

Пастушок(8)

Українські народні пісні

Гоп, гоп (64)

Диби-диби (64)

Дощик (64)

Лисичка (64)

Ой, джигуне, джигуне (8)

Перстень (8)

Струмочок (8)

Шум (8)

Музика народів світу (обробки)

Башкирська народна пісня (64)

Перепілонька (64)

Зозуленька (64)

Білоруська народна пісня

Чеська народна пісня

Авторські твори

Бекман Л.

Магіденко М.

Філіпенко А.

Ялинка (8)

Півник (4)

Курчата (4)

1 КЛАС

Основні завдання предмета

Формування навичок гри на бандурі:

ознайомлення з історією, будовою інструмента, правилами догляду за ним;
формування правильної посадки з інструментом, постановки рук;
ознайомлення з діапазоном інструмента, початкове уявлення про регістри та їхні виразні можливості;
формування навичок звуковидобування, основні способи звуковидобування: щипок (права рука), удар (ліва рука);
ознайомлення з технікою гри подвійних звуків (інтервалів): паралельні терції;
розвиток рухливості кисті правої руки;
поняття аплікатури;
первинні уявлення про виразні можливості сили звука (динаміка, фразування);
початкові навички читання нот з листа (координація зору, слуху та рухів);
розвиток творчих здібностей з використанням сучасних методик за вибором викладача.

Виховання вокальних навичок:

формування правильної постави корпусу;
співацьке дихання (спокійний вдих, рівномірний видих);
слухове усвідомлення чистої інтонації;
правильне співацьке формування голосних звуків у сполученні з приголосними, чітка вимова приголосних звуків;
вивчення скоромовок для розвитку дикції; використання активної артикуляції;
формування мажорного ладу з найхарактерніших інтонаційних моделей;
висхідний та низхідний рух мелодії, тетраорди;
спів найпростіших мелодичних побудов у межах квінти;
тонічний тризвук у мелодіях та інтонаційних вправах;
спів без форсування звука, використання м'якої атаки звука;
поєднання співу з супроводом бандури.

Ознайомлення з основами музичної грамоти:

нотний стан, скрипковий і басовий ключі, графічне позначення звуків на нотному стані (скрипковий ключ від «соль» малої октави до «соль» другої октави, басовий ключ від «ре» великої октави до «до» малої октави) та розташування їх на інструменті; аколада;
тривалості звуків (♩, ♪, ♫, ♬);
найпростіші ритмічні групи (♩ ♪ ♫ ♬, ♩ ♪ ♫ ♬ тощо);
подовження тривалості (нота з крапкою, заліговані ноти);
пауза (♩, ♪, ♫, ♬);

метр, такт, затакт, сильні та слабкі долі, розміри: $\frac{2}{4}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{4}$ розмір $\frac{3}{8}$

темп: швидкий, помірний, повільний;

регістри (високий, низький, середній),

мажорний лад, тризвук, тоніка, тонічний тризвук, гама, тональність;

знаки альтерації: діез, бекар; ключові знаки;

інтервали: прима, секунда, терція, кварта, квінта, октава (на рівні уявлення);

динамічні відтінки: forte, piano;

загальна характеристика музичних жанрів: марш, танець, пісня;

побудова музичних творів (фраза, речення, заспів, приспів, куплет, вступ);

період, побудова періоду (на рівні уявлення);

ознайомлення з поняттями цезура, реприза.

Орієнтовний річний план

Вправи та гами.

4-6 етюдів.

10-12 різнохарактерних творів (із них 3-4 вокальні).

Використання різноманітних творчих форм музикування.

Технічні вимоги

Вправи для постановки рук, окремо правої та лівої (8, 64, 97).

Гама До мажор, Соль мажор (1-2 октави) окремо правою рукою.

Гама подвійними звуками (інтервалами): терції.

Контрольні заходи

Прослуховування або

Академічний концерт (грудень)

2 різнохарактерні твори та етюд

чи вправа або

3 різнохарактерні твори.

Відкритий академічний концерт

(березень)

Довільна програма, але не

менше, ніж 2-3 різнохарактерні твори.

Підсумковий академічний концерт

(травень)

2 різнохарактерні твори,

етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. Соловйов О. Етюд мі мінор (13)

Українська народна пісня (обр. Гвоздя М.) «Ой ти, дівчино заручена» (8)

Иценко В. сл. Шкрумеляка Ю. «Ми є діти українські» (19)

2. Шутенко Т. Етюд До мажор (99)

Українська народна пісня (обр. Гвоздя М.) «На поточку м прала» (8)

Українська народна пісня (обр. Проскуровської Є.) «Танцювали миші» (4)

Орієнтовний репертуар

Етюди

Беренс Г.

Етюд Соль мажор (99)

Етюд До мажор (99)

Соловйов О.
Таловиря В.
Черні К.

Шутенко Т.

Етюд мі мінор (13)
Етюд До мажор (8)
Етюд Соль мажор (8)
Етюд Соль мажор (99)
Етюд До мажор (99)

Обробки народних пісень і танців

Українські народні пісні

Войт В.
Гвоздь М.
Веснянка (8)
В кінці греблі шумлять верби (8)
Ішов козак потайком (8)
На поточку м прала (8)
Ой ти, дівчино зарученая (8)
Печу, печу хлібчик (8)
Тече річка невеличка (45)
Ой за гаєм гаєм (64)
Добрий вечір, лисонько (4)

Ключник М.
Лобко М.
Проскуровська Є.

Російські народні пісні

Гвоздь М.
Проскуровська Є.
«Ивушка» (8)
Кума (4)
Музика народів світу (обробки)
Чеська народна пісня (64)
Моравський танок (8)

Омельченко А.
Лобко В.

Інструментальні п'єси

Брамс Й.
Лисенко М.
Рубінштейн А.
Степаненко М.
Стеценко К.
Чайковський П.
Філіпенко А.
Яворик О.
Петрушка (20)
Пісня лисички із опери
«Коза-дереза» (45)
Мелодія (72)
Танок (72)
Пісня Котика /з дитячої опери
«Лис, Котик та Півник» (72)
Літо (13)
Берізонька (8)
Танець (8)

Вокально-інструментальні твори

Дремлюга М., сл. Пашка А.
Іщенко В., сл. Шкрумеляка Ю.
Невідомий автор, сл. Забіли М.
Степовий Я. (обр.)
Філіпенко А., сл. Панченка В.
Хто кого злякався (8)
Ми є діти українські (19)
Осінь (19)
Українська народна пісня
«Летять галочки» (8)
Дударики (13)
У Іванка, вишиванка (19)

2 КЛАС

Основні завдання предмета

Удосконалення навичок гри на бандурі:

корегування посадки з інструментом, постановки рук;
розвиток рухливості пальців обох рук, принцип наближеності та економії рухів; зміна позицій: підкладання та перекладання пальців;
розвиток координації рухів (взаємодія рук); формування навичок гри лівою рукою без зорового контролю;
розвиток техніки гри подвійних звуків (інтервалів): паралельні терції, сексти;
розвиток акордової техніки;
розвиток рухливості кисті, відчуття легкості та гнучкості у зап'ястку;
аплікатурна дисципліна;
розвиток музичного слуху, слуховий контроль за якістю звукоутворення;
ознайомлення зі штрихами: legato, staccato;
поняття про динамічну шкалу (pp-p-mp-mf-f-ff), виразні можливості сили звука (crescendo, diminuendo);
акцент;
розвиток музичної пам'яті;
тренування навичок читання з листа;
виховання сценічної витримки;
подальший розвиток творчих здібностей учня.

Виховання вокальних навичок:

формування мінорного ладу з найхарактерніших інтонаційних моделей;
обспівування стійких ступенів мажорного та мінорного ладу;
інтонування мелодій по звуках мажорного та мінорного тонічного тризвуку;
робота над постановкою співацького дихання;
робота над чистотою інтонації;
розвиток дикційних навичок;
ознайомлення з прийомом плавного звуковедення, спів legato;
формування природного, вільного звучання голосу, без форсування звука;
формування навичок виразного співу (crescendo, diminuendo, mf, mp);
поєднання співу з супроводом бандури.

Музично-теоретичні знання:

паралельні тональності з одним-двома ключовими знаками;
мінор (натуральний, гармонічний); обспівування стійких ступенів;
знаки альтерації: діез, бемоль, бекар;
прості інтервали: прима, секунда, терція, кварта, квінта;
мажорний та мінорний тризвуки як тонічні тризвуки ладу, обернення тонічного тризвуку;
ритмічні групи

ритмічна група $\downarrow, \downarrow$ у розмірях $\frac{2}{4}, \frac{3}{4}, \frac{4}{4}$;
 ритмічна група $\downarrow \downarrow$ (пунктирний ритм);
 синкопа $\downarrow \downarrow$ у розмірях $\frac{3}{4}$;
 подовження тривалості (нота з крапкою, заліговані ноти);
 поняття про вокальну лігу;
 групування тривалостей в запису вокальної та інструментальної музики;
 поняття про динамічну шкалу (р, mp, mf, f, ff);
 види тематичного розвитку: повтор, варіювання, секвенція;
 усвідомлення понять реприза, вольта.

Орієнтовний річний план

Вправи та гами.
 4-6 етюдів на різні види техніки.
 8-10 різнохарактерних творів (із них 2-3 вокальні).
 Використання різноманітних творчих форм музикування.

Технічні вимоги

Вправи для розвитку техніки правої та лівої руки (8, 9, 64, 97).
 Гама До, Соль мажор – обома руками разом.
 Гама ля, мі мінор – окремо кожною рукою.
 Гама подвійними звуками: терції, сексти.
 Тризвук тонічний та його обернення.
 Арпеджіо коротке (3-х звуків).

Контрольні заходи

Академічний концерт (листопад)	2 різнохарактерні твори та етюд або 3 різнохарактерні твори.
Технічний залік (грудень)	Гама та вправи відповідно до технічних вимог, 1-2 етюди.
Відкритий академічний концерт (березень)	Довільна програма, але не менше, ніж 2-3 різнохарактерні твори.
Підсумковий академічний концерт (травень)	2 різнохарактерні твори, етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. Дремлюга М. Етюд мі мінор (91)
 Українська народна пісня
 (обр. Герасименко-Олійник О.) «Ой, лопнув обруч» (51)
 Шевчук І. (муз. і сл.) Мій рідний край (53)
 2. Черні К. Етюд Соль мажор (91)
 Українська народна пісня (обр. Леонтовича М.) Тиха вода (84)
 Українська народна пісня (обр. Степового Я.) Косарі (18)

Орієнтовний репертуар

Етюди

Дремлюга М.	Етюд мі мінор (100)
Денисов О.	Етюд ля мінор (20)
Загрудний А.	Етюд мі мінор (104)
	Етюд «Дівоча лірична» (104)
Іщенко В.	Етюд мі мінор № 14 (19)
	Етюд Соль мажор № 15 (19)
Черні К.	Етюд Соль мажор (100)

Обробки народних пісень і танців

Українські народні пісні

Гвоздь М.	Вербовая дощечка (83)
Герасименко О.	Несе Галя воду (35)
Герасименко-Олійник О.	Ой, лопнув обруч (35)

Українські народні танці

Войт В.	Українська полька (30)
Гвоздь М.	Козачок (9)
Кабачок В.	Горлиця (47)
Китастий Ю.	Старовинний козачок (36)
Ключник М.	Корольок (45)
Олійник О.	Гречаники (36)

Інструментальні п'єси

Барток Б.	Діалог (3)
Гайдн Й.	Менует (7)
Іщенко В.	Веселий горобчик (19)
Кирейко В.	Танець (9)
Пахельбель І.	Гавот (9)
Роулі А.	В країні гномів (9)
Шуберт Ф.	Екосез (13)
Чернюк І.	Весна (59)

Вокально-інструментальні твори

Ведмедеря М., сл. Грицюка Н.	До танцю (42)
Катричка М., сл. Кренца В.	Сійся, сійся, дощику (62)
	Палянички (62)
Козак С., сл. Лучука В.	Рушник (76)
Степовий Я. (обр.)	Народна пісня «Пчілка» (83)
	Українська народна пісня «Косарі» (80)
	Весна (94)
Фільц Б., сл. Олесья О.	Мій рідний край (37)
Шевчук І. (муз. і сл.)	

3 КЛАС

Основні завдання предмета

Удосконалення навичок гри на бандурі:

коригування посадки з інструментом, постановки рук;
розвиток рухливості пальців обох рук, принцип приближеності та економії рухів; зміна позицій стрибковим рухом (при збереженні положення пальців і кисті) та шляхом підкладання та перекладання пальців;
ознайомлення зі способом звуковидобування: удар (права рука);
вдосконалення техніки виконання інтервалів (терції, сексти, октави) та акордів; розвиток рухливості кисті;
розвиток техніки прикривання струн;
розвиток музичної пам'яті;
аплікатурна дисципліна;
розвиток музичного слуху, культури звуковидобування (динаміка, фразування, інтонування, чітка артикуляція);
розвиток навичок самостійного читання з листа музичного матеріалу попередніх класів;
виховання сценічної витримки;
подальший розвиток творчих здібностей учня.

Виховання вокальних навичок:

тризвуки на ступенях мажору та мінору у діатонічних секвенціях;
розширення діапазону мелодій до октави;
ознайомлення з будовою голосового апарату, правилами охорони голосу;
робота над постановкою співацького дихання;
робота над вирівнюванням звучання голосних і чіткою вимовою приголосних звуків;
робота над чистотою інтонації та виразністю звука;
робота над розширенням динамічних можливостей голосу;
опрацювання плавного та гнучкого звуковедення, формування навичок виконання legato;
розвиток активного вокального слуху;
поєднання співу з супроводом бандури.

Музично-теоретичні знання:

паралельні та однойменні тональності з двома ключовими знаками;
три види мінорного ладу (натуральний, гармонічний, мелодичний), головні

ступені ладу;
прості інтервали;
будова мажорного та мінорного тризвуків; головні тризвуки ладу;
затакт у розмірах $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{4}$
внутрішньотактова синкопа: у розмірах $\frac{2}{4}$ $\frac{3}{4}$
подовження тривалості (нота з крапкою, заліговані ноти, фермата);
розмір alla breve;
групування тривалостей;
особливі види ритмічного поділу тривалостей: триоль;
ліга інтонаційна, фразувальна;
музичні терміни: subito, segno, da capo al Fine, Coda, solo, tutti, poco a poco, tenuto, accelerando, meno mosso, piu mosso, Tempo I, Adagio, Andante, Andantino;
побудова музичних творів: період повторної будови;
музичні форми: двочастинна, проста тричастинна.

Орієнтовний річний план

Вправи та гами.
4-6 етюдів на різні види техніки.
1-2 твори з елементами поліфонії.
6-8 різнохарактерних творів (із них 2-3 вокальні).
1-2 твори для ансамблевого виконання.
Декілька творів для читання з листа.
Використання різноманітних творчих форм музикування.

Технічні вимоги

Вправи для розвитку техніки правої та лівої руки (9, 65, 97).
Гама До, Соль мажор – ритмічні групування 1-1, 1-2.
Гама ля, мі мінор (нат., гарм.) – обома руками разом.
Гама подвійними звуками: терції, сексти, октави.
Тризвук тонічний та його обернення. Арпеджіо довге, коротке.

Контрольні заходи

Академічний концерт (листопад) 2 різнохарактерні твори та етюд
або 3 різнохарактерні твори.
Технічний залік (грудень) Гама та вправи відповідно до технічних вимог, 1-2 етюди.

Відкритий академічний концерт
(березень) Довільна програма, але не менше,
Підсумковий академічний концерт ніж 2-3 різнохарактерні твори.
(травень) 2 різнохарактерні твори,
етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. Федосєєв С. Етюд ре мінор (101)
Курило Н. Варіації на тему української народної пісні «Якби мені черевики» (52)
Олійник О., сл. Теслиюка М. Рідна мова (37)
2. Герасименко О. Етюд До мажор (98)
Українська народна пісня (обр. Гвоздя М.) «По́за лугом зелененьким» (83)
Биченко В., сл. Ружин З. Віночок (23)

Орієнтовний репертуар

Етюди

Герасименко О. Етюд До мажор (98)
Етюд Соль мажор (98)
Загрудний А. Етюд мі мінор (104)
Етюд «Пісня серця» (104)
Іванов П. Етюд мі мінор (20)
Федосєєв С. Етюд ре мінор (101)
Щуровський Ю. Етюд ля мінор (10)

Обробки народних пісень і танців

Віленський І. Естонська полька «Вяндра» (44)
Російська народна пісня
«Ах вы сени, мои сени» (69)

Українські народні пісні

Гвоздь М. По́за лугом зелененьким (83)
Різоль М. Дівка в сінях стояла (62)

Українські народні танці

Кабачок В. Козачок (36)
Метелиця (36)
Бобир А. Крижачок (36)

Інструментальні п'єси

Вебер К. Хор мисливців /з опери
«Чарівний стрілець» (69)
Гретрі А. Серенада (65)
Коломієць А. Пісня (51)
Макуха Л. Мамина пісня (56)
Моцарт Л. Бурлеска (36)
Моцарт В. Танець /з опери «Чарівна флейта» (1)
Олійник О. Мелодія в класичному стилі (36)
Скарлатті Д. Менует (10)

Вокально-інструментальні твори

Биченко В., сл. Ружин З. Віночок (23)
Ведмедеря М., сл. Грицюка Н. Чи ж в принцеси я годжуся? (42)
Подарунок для матусі (42)
Вимер І., сл. Одудька В. Посадив я вишеньку (94)
Олійник О., сл. Теслиюка М. Рідна мова (37)
Присухіна З., сл. Гуменюка М. Сплять у лузі квіточки (62)
Степовий Я., сл. Шевченка Т. Зоре моя вечірняя (94)
Українська народна пісня Ой не знала господиня (94)

Ансамбль

Бобир А. (обр.) Білоруський танець «Микита» (44)
Ведмедеря М., сл. Ладижця В. Гопачок (42)
Гайдн Й. Менует (1)
Дремлюга М., сл. Коваля Т. Осінь (20)
Паулс Р., сл. Улітіної О. «Мальчик и сверчок» (20)
Таловиря В. (обр.) Українська народна пісня
«Вийшли в поле косарі» (40)

4 КЛАС

Основні завдання предмета

Удосконалення навичок гри на бандурі:

вивчення та використання всього робочого діапазону інструмента;
удосконалення культури звукоутворення та звуковедення;
розширення діапазону сили звука;
розвиток технічних навичок;
розвиток рухливості пальців обох рук;
удосконалення координації сили та точності щипка в акордовій техніці на різних динамічних рівнях;
розвиток відчуття легкості та гнучкості у зап'ястку (при виконанні інтервалів, трізвуків і септакордів);
опанування прийомів гри арпеджіато, глісандо;
ознайомлення з прийомом гри ковзання;
вивчення мелізмів: форшлаг;
удосконалення навичок гри без зорового контролю;
розвиток музичної пам'яті шляхом усвідомленого сприймання і засвоєння музичного матеріалу;
уявлення про цілісність музичного твору (поняття форми); формування почуття довжини фрази, розуміння смислових наголосів, відчуття кульмінації;
читання з листа творів із репертуару попередніх класів,
транспонування нескладних мелодій у вивчені тональності;
виховання сценічної витримки;
подальший розвиток творчих здібностей учня.

Виховання вокальних навичок:

мелодії, вправи та пісні з включенням інтервалу сексти; обернень тонічного трізвуків, головних трізвуків ладу; ритмічних груп, що вивчаються;
модуляція у паралельну тональність у мелодичних поспівках;
робота над постановкою співацького дихання;
робота над активністю та рухливістю діафрагми;
відпрацьовування чистоти інтонування;
вироблення високої співацької позиції;
розширення діапазону звучання голосу;
вирівнювання звучання голосу по всьому діапазону;
використання резонаторної функції;
розвиток плавного звуковедення, усвідомлення поняття кантилени;
розвиток чіткої дикції, виразності слова;
передача голосом різних емоцій (радість, печаль, подив, страждання, захоплення тощо);

відчуття руху мелодії в творі та кульмінації твору;
розвиток слухового самоконтролю і музично-вокальної культури учня;
поєднання співу з супроводом бандури.

Музично-теоретичні знання:

паралельні та однойменні тональності з трьома ключовими знаками;
модуляція у паралельну тональність;
головні трізвуки в тональностях та їхні обернення;
ритмічна група ♪♪ (пунктирний ритм) у розмірах $\frac{2}{4} \frac{3}{4} \frac{4}{4}$
ритмічне варіювання;
складні музичні розміри;
вивчення музичної термінології: Largo, Lento, Allegretto; subito, tutti, poco a poco, tenuto, meno mosso, più mosso;
поняття про поліфонію (багатоголосся);
побудова музичних творів: період із варійованим та контрастним другим реченням;
музична форма: сонатна, варіаційна.

Орієнтовний річний план

Вправи та гами.

4-5 етюдів на різні види техніки.

1-2 поліфонічні твори.

4-5 різнохарактерних творів (із них 2-3 вокальні).

1-2 твори для ансамблевого виконання.

Декілька творів для читання з листа.

Використання різноманітних творчих форм музикування.

Технічні вимоги

Вправи для розвитку техніки правої та лівої руки (97).

Гама *Соль мажор* – ритмічні групування 1-1, 1-2, 1-3.

Гама *До мажор** – ритмічні групування 1-1, 1-2, 1-3.

Гама *ля мінор* (нат., гарм.); мі мінор (нат., гарм.) – обома руками разом (2 октави).

Гама подвійними звуками: терції, сексти, октави.

Тризвук тонічний та його обернення. Арпеджіо коротке, довге.

Контрольні заходи

Академічний концерт (*листопад*)

2 різнохарактерні твори
(з них бажано 1 поліфонічний твір) та етюд *або* 3 різнохарактерні твори (з них бажано 1 поліфонічний твір).

Технічний залік (*грудень*)

Відкритий академічний концерт
(*березень*)

Підсумковий академічний концерт
(*травень*)

Гами та вправи відповідно до технічних вимог, 1-2 етюди. Довільна програма, але не менше, ніж 2-3 різнохарактерні твори.

2 різнохарактерні твори (з них бажано 1 твір великої форми), етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. Герасименко О. Етюд Соль мажор (34)

Ключник М. Варіації на тему української народної пісні «Ніч яка зоряна» (45)

Філіпенко А., сл. Бойка Г. Ой весела річенька (80)

2. Дремлюга М. Етюд мі мінор (102)

Курило Н. Варіації на тему української народної пісні «Ой, хмелю, мій хмелю» (52)

Биченко В., сл. Ружин З. Дівчинка Олеся (23)

Орієнтовний репертуар

Етюди

Гедіке О.	Етюд Соль мажор (10)
Герасименко О.	Етюд Соль мажор (34)
Дремлюга М.	Етюд мі мінор (102)
Загрудний А.	Етюд мі мінор (104)
Лак Т.	Етюд мі мінор (10)
Лекупе Ф.	Етюд Соль мажор (47)
Лешгорн А.	Етюд мі мінор (10)

Твори великої форми

Дремлюга М.	Варіації на українську тему (20)
	Варіації на тему української народної пісні «Ой, у полі калина» (10)
Ключник М.	Варіації на тему української народної пісні «Ніч яка зоряна» (45)
Курило Н.	Варіації на тему української народної пісні «Ой, хмелю, мій хмелю» (5)
Фалалеева Л.	Варіації на тему вояцької пісні «Бистра вода» (57)

Поліфонічні твори

Бах Й.С.	Менует (22)
Гендель Г.	Чакона (59)
Кореллі А.	Сарабанда (20)
Павлюченко С.	Фугета (11)
Рамо Ж.	Менует (59)

Інструментальні п'єси

Волкова І.	Зіронька (62)
Кирейко В.	Мазурка (10)
Лісова Р.	Передчуття (59)
	Разом веселіше (57)
Матвійчук Л.	Веселий ранок (18)
Моцарт В.	Колискова (20)
	Менует /з опери «Дон Жуан» (47)
Різоль М. (обр.)	Українська народна пісня «Веснянка» (20)
	Втіха (11)
Тактакішвілі Ш.	Вальс (72)
Тітов М.	

Вокально-інструментальні твори

Биченко В., сл. Ружин З.	Дівчинка Олеся (23)
Присухіна З., сл. Гуменюка М.	Ясен місяць (62)
Ревуцький Л. (обр.)	Українська народна пісня «Прилетіла перепілонька» (83)
Філіпенко А., сл. Бойка Г.	Ой весела річенька (80)
Українська народна пісня	Гей, там на горі Січ іде (94)

Ансамблі

Лісова Р.	Ой, заграйте, музиченьки (57)
Польовий О., сл. Українки Л.	На зеленому горбочку (75)
Рубанська Н., (муз. і сл.)	Добрий день, матусю Україно (42)
Сандлер О., сл. Сома М.	Вечорниці-зоряниці (20)
Таловиря В. (обр.)	Українські народні пісні: Ой, на горі жито (20)
	Женчичок-брєнчичок (40)

5 КЛАС

Основні завдання предмета

Удосконалення навичок гри на бандурі:

удосконалення культури звукоутворення;
опанування прийому гри ковзання;
ознайомлення з прийомом гри флажолет;
розвиток техніки прикривання струн (педалізація);
розвиток технічних навичок;
удосконалення техніки виконання «стрибків» на великі відстані, використання горизонтальних рухів руки від струни до струни при мінімальній вертикальній амплітуді;
напрацювання автоматичних рухів як необхідної умови художньої виконавської творчості;
вивчення мелізмів: подвійний форшлаг, мордент, коротка трель;
пабуття учнем навичок самостійної роботи над інструктивним та художнім матеріалом;
усвідомлення залежності вибору виконавських засобів від прийомів викладу музичного матеріалу;
аналіз засобів музичної виразності: практичне втілення теоретичних знань;
розвиток уміння психологічно підготуватися до публічного виступу;
постійне тренування музичної пам'яті;
подальший розвиток творчих здібностей учня.

Виховання вокальних навичок:

діатонічні і хроматичні, допоміжні та прохідні звуки;
інтонації тритонів у мелодичних зворотах;
розвиток співацького дихання;
розвиток рухливості та активності діафрагми, спів staccato;
усвідомлення відчуття високої співацької позиції;
розширення діапазону голосу;
розвиток рухливості артикуляційного апарату;
осмислення тембрових якостей і динамічних можливостей голосу;
виконання вправ із різною динамікою, з різним емоційним забарвленням (весело, сумно, жалібно тощо);
формування мікстового звучання, тембрової рівності (мікстовий спосіб створення звука);
формування навиків акторської та виконавської майстерності;
поєднання співу з супроводом бандури.

Музично-теоретичні знання:

паралельні та однойменні тональності до трьох ключових знаків;
гармонічний мажор,
обернення головних тризвуків ладу;
зменшений тризвук VII ступеню, домінантовий септакорд;
внутрішньотактова синкопа: ♩ ◦ ♩ у розмірі $\frac{4}{4}$
складні розміри: $\frac{6}{8}$
синкопа ♩ ♩ у розмірі $\frac{6}{8}$
музичні форми: проста двочастинна контрастна, рондо;
музичні терміни: assai, non troppo, sempre, simile, espressivo, cantabile, dolce, morendo; sostenuto;
буквенне позначення звуків і тональностей.

Орієнтовний річний план

Вправи та гами.
4-5 етюдів на різні види техніки.
1-2 твори великої форми.
1-2 поліфонічних твори.
4-5 різнохарактерних творів (із них 2-3 вокальні).
2-3 твори для ансамблевого виконання.
Деякі твори для читання з листа.
Використання різноманітних творчих форм музикування.

Технічні вимоги

Вправи для розвитку техніки правої та лівої руки (97).
Гама *Соль мажор* – ритмічні групування 1-1, 1-2, 1-3, 1-4.
Гама *Ре мажор**, *Фа мажор** – ритмічні групування 1-1, 1-2, 1-3, 1-4.
Гама *сі мінор* (нат., гарм.); *ре мінор* (нат., гарм.) – обома руками разом (2 октави).
Гама подвійними звуками: терції, сексти, октави.
Тризвуки головних ступенів ладу та їх обернення. Арпеджіо довге, коротке, ламане.
Домінантсептакорд (ознайомлення).

Контрольні заходи

Академічний концерт (*листопад*) 2 різнохарактерні твори (з них бажано 1 поліфонічний твір) та етюд або 3 різнохарактерні твори (з них бажано 1 поліфонічний твір).
Технічний залік (*грудень*) Гама та вправи відповідно до технічних вимог, 1-2 етюди.

Відкритий академічний концерт
(березень) Довільна програма, але не менше, ніж 2-3 різнохарактерні твори.
Підсумковий академічний концерт
(травень) 2 різнохарактерні твори (з них бажано 1 твір великої форми); етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. Беньямінов Б. Етюд ля мінор (17)
Бобир А. Віночок з українських пісень (45)
Янушкевич О., сл. Ясакової М. Бабусяна помічниця (42)
2. Кирейко В. Етюд Ре мажор (102)
Гвоздь М. Варіації на тему української народної пісні «По садочку ходжу» (83)
Ведмедеря М., сл. Савчука Г. Джерело (62)

Орієнтовний репертуар

Етюди

Беньямінов Б. Етюд ля мінор (17)
Беркович І. Етюд ля мінор (102)
Герасименко О. Етюд Соль мажор (97)
Кирейко В. Етюд Ре мажор (102)
Мясков К. Етюд мі мінор (102)
Тишкевич І. Етюд сі мінор (102)
Черні К. Етюд До мажор (11)

Твори великої форма

Бобир А. Віночок з українських пісень (45)
Герасименко О. Варіації на тему української народної пісні
«Ой вербо, вербо» (33)
Фантазія на тему щедрівки
«Ой, сивая зозуленька» (33)
Дремлюга М. Сонатина (10)
Лобко М. (обр.) Українська народна пісня
«Ой на горі та жінці жнуть» (72)
Петренко В. Рондо на тему української народної пісні
«Задзвонили дзвони» (1)
Фалалеева Л. Варіації на тему української народної пісні
«Взяв би я бандуру» (59)
Шейко Б. Варіації на тему української народної пісні
«Женчикок-бренчикок» (11)

Поліфонічні твори

Бах Й.С. Прелюдія (3)
Каріссімі Дж. Фугета (74)
Купревич В. Фуга (74)
Леонтович М. Мак (3)

Інструментальні п'єси

Стайн Ж. Три монети у фонтані (29)
Глінка М. Андалузський танець (15)
Гулак-Артемівський С. Танець /з опери
«Запорожець за Дунаєм» (46)
Лісова Р. Перше побачення (57)
Маціяка А. Полька (11)
Мясков К. Рідний наспів (20)
Ромашко К. Не відлітай... (95)
Сазонов В. Колискова (66)

Вокально-інструментальні твори

Бетховен Л., сл. Гете Й. «Сурок» (69)
Ведмедеря М., сл. Савчука Г. Джерело (62)
Ревуцький Л. (обр.) Українська народна пісня
«Іди, іди дощику»(80)
Українська народна пісня Мати доню колихала (94)
Чайковський П., сл. Александрової Є. Старовинна французька пісенька (16)
Янушкевич О., сл. Ясакової М. Бабусяна помічниця (42)

Ансамблі

Герасименко В. (обр.) Українська народна пісня «Марена» (69)
Гулак-Артемівський С. Марш /з опери
«Запорожець за Дунаєм» (29)
Кирейко В. Мрії (20)
Кос-Анатольський А., сл. Жупанина С. Попливи, віночку (5)
Таловиря В. (обр.) Українська народна пісня
«Іди, іди дощику»(41)
Щуровський Ю. Сяння зірок (1)

6 КЛАС

Основні завдання предмета

Удосконалення навичок гри на бандури

застосування раціональної аплікатури при виконанні складних пасажів;
удосконалення прийому гри флажолет,
ознайомлення з прийомом гри тремоло (тремоляndo);
ознайомлення з харківським способом гри;
удосконалення навичок виконання мелізмів: форшлагги, трелі (короткі, довгі), морденти, групето;
напрацювання автоматичних рухів як необхідної умови художньої виконавської творчості;
відчуття розгортання музичного твору у часі, користування принципом «випереджаючого відображення і мислення» (сприймання даного моменту звучання та передбачення наступного розвитку музичного матеріалу);
виховання сценічної витримки і вміння володіти власними емоціями;
подальший розвиток творчих здібностей учня.

Виховання вокальних навичок:

подальший розвиток вокального дихання;
оволодіння кантиленою в співі;
закріплення високої співацької позиції;
розширення діапазону голосу,
робота над вирівнюванням звучання голосу по всьому діапазону;
відчуття загального настрою твору та кульмінації;
робота над розширенням динамічних можливостей голосу;
розвиток вокального слуху та вміння свідомо контролювати якість звучання голосу;
поєднання співу з супроводом бандури.

Музично-теоретичні знання:

паралельні та однойменні тональності до 4-х знаків;
буквене позначення звуків і тональностей;
тритони;
обернення домінантового септакорду;
групування тривалостей;
синкопи: внутрішньотактова (у розмірах $\frac{3}{4}$), міжтактова, внутрішньодольова ( );
ритмічні групи із залігованими нотами:

особливі види ритмічного поділу тривалостей: квінтоль;
види фактури: акордова, гомофонно-гармонічна, поліфонічна; мелодична та гармонічна фігурації;
музичні терміни: *ad libitum*, *rubato*, *animato*, *con brio*, *semplice*; *sotto voce*, *a mezza voce*; *Vivo*;
старовинні музичні жанри;
музична форма: складна тричастинна.

Орієнтовний річний план

Вправи та гами.
4-5 етюдів на різні види техніки.
1-2 твори великої форми.
1-2 поліфонічних твори.
4-5 різнохарактерних творів (із них 2-3 вокальні).
2-3 твори для ансамблевого виконання.
Декілька творів для читання з листа.
Використання різноманітних творчих форм музикування.

Технічні вимоги

Вправи для розвитку техніки правої та лівої руки (97)
Гама *Соль мажор* – ритмічні групування: 1-1, 1-2, 1-3, 1-4, 1-5.
Гама *Ля мажор**, *Сі бемоль мажор** – ритмічні групування: 1-1, 1-2, 1-3, 1-4, 1-5.
Гама *фа дієз мінор* (3 види); *соль мінор* (3 види) – обома руками разом (2 октави).
Гама подвійними звуками: терції, сексти, октави.
Тризвуки головних ступенів ладу та їх обернення. Арпеджіо коротке, довге, ламане.
Домінантсептакорд.

Контрольні заходи

Академічний концерт (<i>листопад</i>)	2 різнохарактерні твори (з них бажано 1 поліфонічний твір) та етюд <i>або</i> 3 різнохарактерні твори (з них бажано 1 поліфонічний твір).
Технічний залік (<i>грудень</i>)	Гама та вправи відповідно до технічних вимог, 1-2 етюди.
Відкритий академічний концерт	Довільна програма, але не (<i>березень</i>) менше, ніж 2-3 різнохарактерні твори.

Підсумковий академічний концерт 2 різнохарактерні твори (з них бажано
(травень) 1 твір великої форми), етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. Лемуан А. Етюд До мажор (11)
Щуровський Ю. Тема з варіаціями (12)
Гиченко В., сл. Ружин З. Моя бандура (23)
2. Черні К. Етюд До мажор (12)
Російська народна пісня (обр. Лобко В.) «Ах ты степь, широкая» (12)
Лисенко-Дністровський М. Елегія (2)

Орієнтовний репертуар

Етюди

Бургмюллер Ф.	Етюд Соль мажор (70)
Герасименко О.	Етюд мі мінор (98)
	Етюд Соль мажор (98)
Загрудний А.	Етюд мі мінор (104)
Кухта В.	Концертний етюд (105)
Лемуан А.	Етюд До мажор (11)
Хуторянський І.	Етюд Соль мажор (11)
Черні К.	Етюд Соль мажор (11)

Твори великої форми

Бетховен Л.	Сонатина I ч., II ч. Романс (17)
Кулау Ф.	Варіації (29)
Лобко М.	Варіації на тему української народної пісні «І шумить, і гуде» (18)
Лобко В. (обр.)	Російська народна пісня «Ах ты степь, широкая» (12)
Омельченко А.	Варіації на тему російської народної пісні «Ноченька» (15)
Щуровський Ю.	Тема з варіаціями (12)

Поліфонічні твори

Бах Й.С.	Прелюдія (3)
	Менует (22)
Дремлюга М.	Прелюдія і fuga (11)
Леонтович М.	Зашуміла ліщинонька (11)
Перселл Г.	Прелюдія (74)

Інструментальні п'єси

Аляб'єв О. (перекл. Гвоздя М.)	Соловей (12)
Баштан С. (обр.)	Українська народна пісня «Добри вечір, дівчино» (1)
Лисенко М. (обр.)	Українська народна пісня «Ой, глибокий колодязю» (20)
	Гавот (45)
Мясков К.	Прелюдія (17)
Павліковський В.	Прощання з літом (67)
	Хмаринки (67)
Полевой В.	Жартівливий танець (71)
Пшеничний Д.	Ноктюрн (45)
Стеценко К.	Вечір (17)

Вокально-інструментальні твори

Баглай О., сл. Ільченка О.	Ой червона калинонько (7)
Биченко В., сл. Ружин З.	Моя бандура (23)
Галабурда Н., сл. Вінграновського М.	Річечка (62)
Лісова Р., сл. Малинської Л.	Мамина казка (58)
Сологуб О. (муз. і сл.)	Душа (79)
Яковенко Л. (муз. і сл.)	Сонечко (96)

Ансамблі

Білаш О., сл. Хоменка І.	Квітка (6)
Гайдн Й.	Менует (2)
Золотарьов В.	Диковинка із Дюссельдорфа (20)
Козак С., сл. Черінь Г.	Осінь вистава (76)
Лісова Р.	Карпатські візерунки (59)

7 КЛАС

Основні завдання предмета

Удосконалення навичок гри на бандурі:

закріплення та поглиблення всіх сформованих на попередніх етапах навчання понять і практичних навичок;
автоматизація рухів і виведення їх у сферу підсвідомості;
опрацювання прийому гри: тремоло на одній струні;
підпорядкування набутих технічних навиків інтерпретаторським намірам виконавця;
використання колористичних можливостей інструмента;
самостійний розбір твору, його форми;
розширення музичного кругозору учня за допомогою читання з листа різних творів відповідної складності;
набування навичок настроювання інструмента;
творче музикування з урахуванням інтересів та уподобань учня;
професійне орієнтування найбільш здатних учнів та підготовка їх до вступу у вищі мистецькі навчальні заклади.

Виховання вокальних навичок:

ознайомлення з піснями у ладах української народної музики (двічі гармонічний мінор, гуцульський лад);
розширення діапазону голосу;
відпрацювання гнучкості та рухливості голосу;
подальший розвиток співацького дихання;
виховання уміння виділити головне в тексті, зробити смисловий наголос;
розкриття музичної драматургії твору;
поєднання співу з супроводом бандури.

Музично-теоретичні знання:

квінтове коло тональностей;
лади української народної музики;
перерваний зворот;
особливі види ритмічного поділу тривалостей: секстоль, септоль;
музичні терміни: *stretto*; *Tranguillo*, *Maestoso*, *Agitato*, *Vivace*, *Presto*;
поняття про циклічну форму.

Орієнтовний річний план

Вправи та гами.

4-5 етюдів на різні види техніки.

1-2 твори великої форми.

1-2 поліфонічних твори.

4-5 різнохарактерних творів (із них 2-3 вокальні).

2-3 твори для ансамблевого виконання.

Декілька творів для читання з листа.

Використання різноманітних творчих форм музикування.

Технічні вимоги

Вправи для розвитку техніки правої та лівої руки (97)

Гама *Соль мажор* – ритмічні групування: 1-1, 1-2, 1-3, 1-4, 1-5, 1-6, 1-7.

Гама *Мі мажор**, *Мі бемоль мажор** – ритмічні групування: 1-1, 1-2, 1-3, 1-4, 1-5, 1-6, 1-7.

Гама до дієз мінор (3 види); до мінор (3 види) – обома руками разом (2 октави).

Гама подвійними звуками: терції, сексти, октави.

Тризвуки головних ступенів ладу та їхні обернення. Арпеджіо коротке, довге, ламане.

Домінантсептакорд.

Контрольні заходи

Академічний концерт (*листопад*)

2 різнохарактерні твори (з них 1 поліфонічний твір) та етюд або 3 різнохарактерні твори (з них 1 поліфонічний твір).

Технічний залік (*грудень*)

Гама та вправи відповідно до технічних вимог, 1-2 етюди.

Відкритий академічний концерт (*березень*)

Довільна програма, але не менше, ніж 2-3 різнохарактерні твори.

Підсумковий академічний концерт (*травень*)

2 різнохарактерні твори (з них 1 твір великої форми), етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. *Ерделі К.* Етюд До мажор (17)

Петренко В. Експромт-варіації на тему української народної пісні «Зелена ліщина» (2)

Сологуб О. (муз. і сл.) Матусі (79)

2. *Джуліані М.* Етюд ля мінор (70)

Макуха Л. Концертино (56)

Верета Г. Струмок (59)

Орієнтовний репертуар

Етюди

Беренс Г.	Етюд До мажор (103)
Герасименко О.	Етюд Соль мажор (97)
Джуліані М.	Етюд ля мінор (70)
Ерделі К.	Етюд До мажор (17)
Кано А.	Етюд Соль мажор (103)
Пшеничний Д.	Етюд Соль мажор (97)
Таловиря В.	Етюд мі мінор (103)

Твори великої форми

Заремба В.	Фантазія на тему української народної пісні «Чи я в лузі не калина була» (70)
Левітова Л.	Варіації на тему української народної пісні «Добрий вечір, дівчино» (17)
Мясков К.	Варіації на українську тему (66)
Петренко В.	Експромт-варіації на тему української народної пісні «Зелена ліщина» (2)
Сазонов В.	Варіації на тему російської народної пісні «Метелица» (25)

Поліфонічні твори

Бах Й.С.	Прелюдія (22)
Бетховен Л.	Менует (45)
Гендель Г.	Чакона (70)
Леонтович М.	Зашуміла ліщинька (3)
Фішер І.К.	Прелюдія і фуга (74)
Ціполі Д.	Прелюдія (3)

Інструментальні п'єси

Баштан С.	Експромт (21)
	Мрія (21)
Бетховен Л.	Екосези (46)
Верета Г.	Струмок (59)
Лисенко М.	Ескіз-інтермецо (12)
Макуха Л.	Скерцо (56)
Мендельсон Ф.	Венеціанська баркарола (45)
Рожавська Ю.	Весняна пісня (17)
Фалалеева Л.	В'язанка українських народних мелодій (59)

Вокально-інструментальні твори

Баштан С. (обр.)	Українські народні пісні: «Лугом іду, коня веду» (21) «Чи я в лузі не калина була» (21) Вареники з вишнями (23) У перетику ходила (39) Краплинка (58) Елегія (83) Мрія (94) Матусі (79) Заграй, бандуро, заспівай! (89)
Биченко В., сл. Ружин З.	
Долгих М., сл. Шевченка Т.	
Лісова Р., сл. Корнієнко С.	
Майборода П., сл. Малишка А.	
Сандлер О., сл. Сома М.	
Сологуб О. (муз. і сл.)	
Таловиря В., сл. Ружин З.	

Ансамблі

Бах Й.С.	Сициліана (20)
Боккеріні Л.	Менует (70)
Герасименко О.	Сумний вальс (33)
Поклад І., сл. Олійника Б.	Пісня про матір (38)
Яковенко Л. (муз. і сл.)	Бережімо мову (96)

8 КЛАС

Основні завдання предмета Удосконалення гри на бандурі:

удосконалення набутих навичок гри на бандурі;
спритність, точність, швидкість рухів на фоні загального м'язового спокою;
робота над різними видами техніки, поняття про віртуозність;
розвиток виконавської культури, виховання художнього смаку;
закріплення навичок самостійної роботи над інструктивним та художнім матеріалом;
розвиток уміння вільно читати з листа музичний матеріал відповідної складності;
творче музикування, з урахуванням інтересів і уподобань учня;
набування навичок настроювання інструмента;
професійна орієнтація найбільш здатних учнів та підготовка їх до вступу у вищі мистецькі навчальні заклади.

Виховання вокальних навичок:

керування вокально-дихальним процесом;
володіння високою співацькою позицією та умінням вирівнювати звучання голосу по всьому діапазону;
використання тембрових якостей та динамічних можливостей голосу;
втілення й розкриття художнього образу;
уявлення про особливості вокального стилю різних епох;
поєднання співу з супроводом бандури.

Музично-теоретичні знання:

квінтове коло тональностей; тональності до 4-х ключових знаків;
модуляція, відхилення у паралельну тональність;
енгармонізм звуків, тональностей, інтервалів;
збільшений тризвук;
види музичних розмірів: прості, складні, мішані, змінні;
закріплення знання музичної термінології.

Орієнтовний річний план

4-5 етюдів на різні види техніки.
1-2 поліфонічних твори.
1-2 твори великої форми.
4-5 різнохарактерні твори (із них 2-3 вокальні).

Декілька творів для читання з листа.
Використання різноманітних творчих форм музикування.

Технічні вимоги

Вправи для розвитку техніки правої та лівої руки (97).
Мажорні та мінорні гами до 4-х дізів і 3-х бемолів (3-4 гами на вибір).
Гама подвійними звуками: терції, сексти, октави.
Тризвуки головних ступенів ладу та їхні обернення.
Арпеджіо (тризвуки головних ступенів) коротке, довге, ламане. Домінант-септакорд.

Контрольні заходи

Прослуховування (<i>грудень</i>)	Поліфонічний твір, інструментальна п'єса <i>або</i> вокальний твір, етюд.
Прослуховування (<i>квітень</i>)	Поліфонічний твір, твір великої форми, 2 різнохарактерні твори (з них бажано 1 вокальний твір), етюд.
Випускний іспит (<i>травень</i>)	Програма другого прослуховування.

Орієнтовні програми випускного іспиту

1. Дремлюга М. Прелюдія та fuga (12)
Мясков К. Варіації на тему української народної пісні «Якби мені черевики» (32)
Павліковський В. Троїсті музики (67)
Лісова Р., сл. Комісарова Г. «Розлий пісні, Дніпро широкий» (58)
Таловиця В. Етюд Соль мажор (108)
2. Дремлюга М. Пасакалія (12)
Герасименко О. Варіації на тему української народної пісні «Цвіте терен» (33)
Мясков К. Скерцо (61)
Українська народна пісня (обр. Таловиці В.) «Дощик» (90)
Пшеничний Д. Етюд мі мінор (102)

Орієнтовний репертуар

Етюди

Герасименко О.
Дерінг К.
Джуліані М.
Пшеничний Д.

Таловиря В.

Етюд мі мінор (98)
Етюд До мажор (70)
Етюд №3 ля мінор (70)
Етюд Соль мажор (107)
Етюд мі мінор (102)
Етюд До мажор (108)
Етюд ля мінор (108)
Етюд Соль мажор (70)

Твори великої форми

Баштан С. (обр.)
Герасименко О.
Левітова Л.
Макуха Л.
Мясков К.
Незовибатько О.

Українська народна пісня
«І шумить, і гуде» (26)
Варіації на тему української народної
пісні «Цвіте терен» (33)
Варіації на тему української народної
пісні «Добрий вечір, дівчино» (17)
Концертино (56)
Варіації на українську тему (56)
Варіації на тему української народної
пісні «Якби мені черевики» (32)
Українська фантазія (71)

Поліфонічні твори

Бах Й.С.
Дремлюга М.
Фішер І.

Арія (22)
Куранта (70)
Пасакалія (12)
Прелюдія і fuga (12)
Прелюдія і fuga (74)

Інструментальні п'єси

Барвінський В.
Баштан С.
Джусь Я.
Мендельсон Ф.
Мясков К.
Шостакович Д.
Шуберт Ф.

Думка (38)
Наспів (21)
Повернення (59)
Венеціанська баркарола (45)
Скерцо (61)
Гавот (11)
Музичний момент (45)

Вокально-інструментальні твори

Білаш О., сл. Коломійця В.
Долгих М., сл. Стефурак Н.
Кирейко В., сл. Ружин З.
Лісова Р. сл. Комісарова Г.

Зашумить Дніпро (94)
Весна (39)
Справжня українка (89)
Розлий пісні, Дніпро широкий (58)
Україна моя (58)
Українська народна пісня «Дощик» (90)
Голубий лелека (94)

Таловиря В. (обр.)
Яницький Й., сл. Реп'яха С.

Ансамблі

Козак С. сл. Лучака В.
Лисенко М.
Марченко І.

Найрідніші слова (76)
Пливе човен (78)
Фантазія на тему української народної
пісні «Ніч яка місячна» (82)
Укріпи нас, любов (89)
Український народний танець
«Горлиця» (2)
Ой виспівувала (89)

Самата-Оленева Т., сл. Ружин З.
Уманець В. (обр.)

Шумейко В., сл. Ружин З.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

СТРОК НАВЧАННЯ – 6 РОКІВ

0 КЛАС

Основні завдання предмета

Формування навичок гри на бандурі:

ознайомлення з історією та будовою інструмента;
діапазон інструмента, початкове уявлення про регістри та їхні виразні можливості;
формування правильної посадки з інструментом, постановки рук (у допотний період);
формування виконавських навичок без інструмента (підготовчі вправи);
ознайомлення з основними способами звуковидобування: щипок (права рука), удар (ліва рука);
поняття аплікатури;
первинні уявлення про виразні можливості сили звука (динаміка, фразування);
початкові навички читання нот з листа (координація зору, слуху та рухів);
розвиток творчих здібностей з використанням сучасних методик за вибором викладача.

Формування вокальних навичок:

правильна постава корпусу;
вивчення скоромовок для розвитку дикції;
інтонування найпростіших мелодичних побудов у межах квінти;
спів без форсування звука;
спонукання учнів до пошуку та створення власних музичних інтонацій шляхом озвучення окремих слів, текстів.

Ознайомлення з основами музичної грамоти:

нотний стан, скрипковий та басовий ключі, графічне позначення звуків на нотному стані (скрипковий ключ від «соль» малої октави до «соль» другої октави, басовий ключ від «соль» великої октави до «до» малої октави) та розташування їх на інструменті;
регістри (високий, низький, середній), мажорний лад, знаки альтерації: дієз; тривалості звуків (♩, ♪, ♫, ♬, ♮);
найпростіші ритмічні групи (♩♩, ♪♪♪, ♫, ♬ тощо);
пауза (♩, ♪, ♫, ♬);
метр, такт, сильні та слабкі долі, розміри $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$; ;
темп: швидкий, помірний, повільний;
динамічні відтінки: forte, piano;

побудова музичних творів за кількістю образів;
види тематичного розвитку (повтор, варіювання, контраст);
усвідомлення ознак пісні, маршу, танцю.

Орієнтовний річний план

Вправи та гами.

3-4 етюди на різні види техніки.

10-15 різнохарактерних творів (із них 4-5 вокальних).

Використання різноманітних творчих форм музикування.

Технічні вимоги

Вправи для постановки рук, окремо правої та лівої (8, 64, 97).

Гама *До мажор*, *Соль мажор* (1-2 октави) окремо правою рукою.

Контрольні заходи

Відкритий академічний концерт Довільна програма.
(участь необов'язкова) (*березень*)

Підсумковий академічний концерт 1 етюд;
(*травень*) 2 різнохарактерні твори.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. Родіонов К. Етюд *Соль мажор* (8)

Українська народна пісня «Ой джигуне, джигуне» (10)

Магіденко М. «Півник» (66)

2. Беркович І. Етюд *До мажор* (98)

Білоруська народна пісня «Перепілонька» (64)

Ведмедеря М., сл. Куліш-Зіньківа Л. Біля озера (43)

Орієнтовний репертуар

Етюди

Бакланова Н.	Етюд <i>Соль мажор</i> (99)
Беркович І.	Етюд <i>До мажор</i> (99)
Гнесіна О.	Етюд <i>До мажор</i> (99)
	Етюд <i>Соль мажор</i> (99)
Іванов П.	Етюд <i>Соль мажор</i> (99)
Іванов-Крамської О.	Етюд <i>Соль мажор</i> (99)
Омельченко А.	Етюд <i>До мажор</i> (64)
Родіонов К.	Етюд <i>Соль мажор</i> (8)
Рубін М.	Етюд <i>До мажор</i> (64)
Шутенко Т.	Етюд <i>Соль мажор</i> (8)

Вокально-інструментальні твори

Дитячі пісні

Білка (64)
Дощик, дощик, перестань (8)
Пастушок (8)

Українські народні пісні

Гоп, гоп (64)
Диби-диби (64)
Дощик (64)
Лисичка (64)
Ой, джигуне, джигуне (8)
Перстень (8)
Струмочок (8)
Шум (8)

Музика народів світу (обробки)

Башкирська народна пісня (64)
Перепілонька (64)
Зозуленька (64)

Білоруська народна пісня
Чеська народна пісня

Авторські твори

Бекман Л. Ялинка (8)
Ведмедеря М., сл. Куліш-Зіньківа Л. Біля озера (43)
В гості до мишки (43)
Магіденко М. Півник (4)
Філіпенко А. Курчата (4)

1 КЛАС

Основні завдання предмета

Формування навичок гри на бандурі:

- ознайомлення з історією, будовою інструмента, правилами догляду за ним;
- формування правильної посадки з інструментом, постановки рук;
- ознайомлення з діапазоном інструмента, початкове уявлення про регістри та їхні виразні можливості;
- формування навичок звуковидобування, основні способи звуковидобування: щипок (права рука); удар (ліва рука);
- поняття аплікатури;
- формування техніки гри подвійних звуків (інтервалів): паралельні терції, сексти;
- формування акордової техніки;
- первинні уявлення про виразні можливості сили звуку (динаміка, фразування); поняття про динамічну шкалу (pp-p-mp-mf-f-ff);
- початкові навички читання нот з листа (координація зору, слуху та рухів);
- розвиток творчих здібностей з використанням сучасних методик за вибором викладача.

Виховання вокальних навичок:

- формування правильної постави корпусу;
- співацьке дихання (спокійний вдих, рівномірний видих);
- слухове усвідомлення чистої інтонації;
- правильне співацьке формування голосних звуків у сполученні з приголосними, чітка вимова приголосних звуків;
- вивчення скоромовок для розвитку дикції; використання активної артикуляції;
- формування мажорного ладу з найхарактерніших інтонаційних моделей;
- висхідний та низхідний рух мелодії, тетракорди;
- спів найпростіших мелодичних побудов у межах квінти;
- тонічний тризвук у мелодіях та інтонаційних вправах;
- спів без форсування звуку, використання м'якої атаки звуку;
- поєднання співу з супроводом бандури.

Ознайомлення з основами музичної грамоти:

нотний стан, скрипковий та басовий ключі, графічне позначення звуків на нотному стані (скрипковий ключ від «соль» малої октави до «до» третьої

октави, басовий ключ від «ре» великої октави до «до» малої октави) та розташування їх на інструменті; аколада;

- тривалості звуків (♩, ♪, ♫, ♬);
- найпростіші ритмічні групи (♩♩, ♩♩♩, ♩♩, ♩♩ тощо);
- подовження тривалості (нота з крапкою, заліговані ноти);
- ритмічна група ♩ (пунктирний ритм);
- пауза (7, —, 7, —); ;
- метр, такт, сильні та слабкі долі, розміри $\frac{2}{4}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{4}$;
- темп: швидкий, помірний, повільний;
- музичні терміни: Allegro, Moderato, Lento;
- регістри (високий, низький, середній), мажорний та мінорний лад, тризвук, тоніка, тонічний тризвук, гама, тональність;
- знаки альтерації: діез, бекар; ключові знаки;
- інтервали: прима, секунда, терція, кварта, квінта, октава (на рівні уявлення);
- динамічні відтінки: forte, piano;
- загальна характеристика музичних жанрів: марш, танець, пісня;
- побудову музичних творів (фраза, речення, заспів, приспів, куплет, вступ);
- період, побудова періоду (на рівні уявлення);
- ознайомлення з поняттями цезура, реприза.

Орієнтовний річний план

- Вправи та гами.
- 4-5 етюдів на різні види техніки.
- 8-10 різнохарактерних творів (із них 3-4 вокальних).
- Використання різноманітних творчих форм музикування.

Технічні вимоги

Вправи для постановки рук, окремо правої та лівої (8, 64, 97).

Гама *До мажор, Соль мажор; ля мінор, мі мінор* окремо кожною рукою в повільному темпі в дві октави.

Гама подвійними звуками: терції, сексти.

Тризвук тонічний та його обернення. Арпеджіо коротке (3-х звуків).

Контрольні заходи

Прослуховування *або* 2 різнохарактерні твори та етюд
Академічний концерт (*грудень*) *чи* вправа *або* 3 різнохарактерні твори.

Відкритий академічний концерт (*березень*) Довільна програма, але не менше, ніж 2-3 різнохарактерні твори.

Підсумковий академічний концерт 2 різнохарактерні твори,
(*травень*) етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. Соловійов О Етюд мі мінор (13)
Українська народна пісня (обр. Гвоздь М.) «В кінці греблі шумлять верби» (8)
Філіпенко А., сл. Панченка В. Дударики (13)
2. Гуцал В. Етюд Соль мажор (99)
Лобко В. Моравський танок (8)
Шутенко Т., сл. Болдиревої І. Шиєм чоботи коту (4)

Орієнтовний репертуар

Етюди

Грицай А.	Етюд мі мінор (59)
Гуцал В.	Етюд Соль мажор (99)
Іщенко В.	Етюд мі мінор (19)
	Етюд Соль мажор (19)
Марченко І.	Етюд мі мінор (99)
Соловійов О.	Етюд мі мінор (13)
Таловиря В.	Етюд До мажор (8)
Черні К.	Етюд Соль мажор (8)

Обробки народних пісень і танців

Українські народні пісні і танці

Войт В.	Українська полька (30)
	Гопак «Гречаники» (8)
Гвоздь М.	Ішов козак потайком (8)
	Печу, печу хлібчик (8)
	В кінці греблі шумлять верби (8)
Ключник М.	Тече річка невеличка (80)
Лобко М.	Ой за гаєм гаєм (64)
Проскуровська Є.	Добрий вечір, лисонько (4)
Степовий Я.	Летять галочки (8)
Таловиря В.	Подоланочка (8)

Російські народні пісні

Гвоздь М.	«Ивушка» (8)
Проскуровська Є.	Кума (4)

Лобко В.
Омельченко А.

Музика народів світу (обробки)

Моравський танок (8)
Чеська народна пісня (64)

Інструментальні п'єси

Брамс Й. Петрушка (20)
Лисенко М. Пісня Лисички/з опери «Коза-дереза» (45)
Рубінштейн А. Мелодія (72)
Степаненко М. Танок (8)
Стеценко К. Пісня Котика /з дитячої опери «Лис, Котик та Півник» (72)
Філіпенко А. Берізонька (8)
Чайковський П. Літо (13)
Яворик О. Танець (8)

Вокально-інструментальні твори

Дремлюга М., сл. Пашка А. Хто кого злякався (8)
Іщенко В. сл. Шкрумеляка Ю. Ми є діти українські (19)
Невідомий автор, сл. Забіли М. Осінь (19)
Філіпенко А., сл. Панченка В. Дударики (13)
Фільц Б., сл. Олеся О. Весна (94)
Шутенко Т., сл. Болдиревої І. Шиєм чоботи коту (4)

2 КЛАС

Основні завдання предмета

Удосконалення навичок гри на бандурі:

коригування посадки з інструментом, постановки рук;
розвиток рухливості пальців обох рук, принцип наближеності та економії рухів; зміна позицій стрибковим рухом (при збереженні положення пальців і кисті) та шляхом підкладання та перекладання пальців;
ознайомлення зі способом звуковидобування: удар (права рука);
розвиток координації рухів (взаємодія рук);
формування навичок гри лівою рукою без зорового контролю;
вдосконалення техніки виконання інтервалів (терції, сексти, октави) та акордів;
розвиток рухливості кисті, відчуття легкості та гнучкості у зап'ястку;
аплікатурна дисципліна;
розвиток техніки прикривання струн;
розвиток музичного слуху, культура звуковидобування (динаміка, фразування, інтонування, чітка артикуляція);
поняття про динамічну шкалу (pp-p-mp-mf-f-ff);
поняття про виразні можливості сили звука (crescendo, diminuendo); акцент; штрихи: legato, staccato;
розвиток музичної пам'яті;
розвиток навичок самостійного читання з листа музичного матеріалу попередніх класів;
формування навичок самостійного читання з листа легких п'єс;
виховання сценічної витримки;
подальший розвиток творчих здібностей учня.

Виховання вокальних навичок:

формування мінорного ладу з найхарактерніших інтонаційних моделей;
обспівування стійких ступенів мажорного та мінорного ладу;
інтонування мелодій по звуках мажорного та мінорного тонічного тризвуку;
розширення діапазону мелодій до октави;
ознайомлення з будовою голосового апарату, правила охорони голосу;
робота над постановкою співацького дихання;
робота над чистотою інтонації;
розвиток дикційних навиків;
формування природного, вільного звучання голосу, без форсування звука;
м'яка атака звука;
робота над вирівнюванням звучання голосних і чіткою вимовою приголосних звуків;

опрацювання плавного та гнучкого звуковедення, вироблення навичок виконання legato;
формування навичок виразного співу (crescendo, diminuendo, mf, mp);
розвиток активного вокального слуху;
поєднання співу з супроводом бандури.

Музично-теоретичних знання:

паралельні та однойменні тональності з одним-двома ключовими знаками; мінор (натуральний, гармонічний, мелодичний);
стійкі та нестійкі ступені ладу, розв'язання нестійких ступенів, обспівування стійких ступенів;
головні ступені ладу;
знаки альтерації: дієз, бемоль, бекар;
прості інтервали;
мажорний та мінорний тризвуки як тонічні тризвуки ладу; будова мажорного та мінорного тризвуків;
ладова функція акордів; головні тризвуки ладу;
ритмічна група ♪♪♪♪ , ♪♪ , ♪♪♪ ; ритмічна група у розмірах $\frac{2}{4}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{4}$;
подовження тривалості (нота з крапкою, заліговані ноти, фермата);
затакт ♪♪ у розмірах $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{4}$;
синкопа ♪♪ у розмірі $\frac{3}{4}$;
розмір alla breve;
особливі види ритмічного поділу тривалостей: тріоль;
ліга інтонаційна, фразувальна; поняття про вокальну лігу;
групування тривалостей в запису вокальної та інструментальної музики;
музичні терміни: ritenuto, ritardando, accelerando, a tempo; segno, da capo all Fine, Coda, solo, tutti, poco a poco, meno mosso, piu mosso, Tempo I, Adagio, Andante, Andantino; Allegretto;
розширення понять про динамічну шкалу (pp, p, mp, mf, f, ff);
види тематичного розвитку: повтор, варіювання, секвенція;
побудова музичних творів: період повторної будови;
музичні форми: двочастинна, проста тричастинна;
усвідомлення понять реприза, вольта.

Орієнтовний річний план

Вправи та гами.
4-6 етюдів на різні види техніки.
8-10 різнохарактерних творів (із них 2-3 вокальні).
2-3 твори для ансамблевого виконання.
Використання різноманітних творчих форм музикування.

Технічні вимоги

Вправи (9, 65, 97).

Гама До мажор, Соль мажор – ритмічні групування: 1-1, 1-2, 1-3.

Гама ля мінор (нат., гарм.); мі мінор (нат., гарм.) – обома руками разом (2 октави).

Гама подвійними звуками: терції, сексти, октави.

Тризвук тонічний та його обернення. Арпеджіо коротке, довге.

Контрольні заходи

Академічний концерт (листопад)	2 різнохарактерні твори та етюд або 3 різнохарактерні твори.
Технічний залік (грудень)	Гама та вправи відповідно до технічних вимог, 1-2 етюди.
Відкритий академічний концерт (березень)	Довільна програма, але не менше, ніж 2-3 різнохарактерні твори.
Підсумковий академічний концерт (травень)	2 різнохарактерні твори, етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. Дремлюга М. Етюд Соль мажор (100)
Українська народна пісня (обр. Іщенко В.) «За городом качки пливуть» (19)
Верета Г., сл. Ладиженця В. Черевики (28)
2. Лемуан А. Етюд Соль мажор (101)
Герасименко-Олійник О. Танок (35)
Українська народна пісня (обр. Степового Я.) «Щебетала пташечка» (20)

Орієнтовний репертуар

Етюди

Герасименко О.	Етюд Соль мажор (34)
Дремлюга М.	Етюд Соль мажор (100)
Загрудний А.	Етюд мі мінор (104)
Каландьонок М.	Етюд Соль мажор (100)
Лемуан А.	Етюд Соль мажор (101)
Щуровський Ю.	Етюд мі мінор (100)

Обробки українських народних пісень і танців

Герасименко-Олійник О.	Танок (35) Полечка (35)
Іщенко В.	За городом качки пливуть (19)
Китастих Ю.	Капелянський козачок (35)

відчуття руху мелодії в творі та кульмінації твору;
розвиток слухового самоконтролю і музично-вокальної культури учня;
поєднання співу з супроводом бандури.

Музично-теоретичних знання:

паралельні та однойменні тональності з трьома ключовими знаками; гармонічний мажор, модуляція у паралельну тональність;
обернення простих інтервалів; тритони з розв'язанням;
обернення головних трізвуків ладу;
зменшений трізвук VII ступеню, домінантовий септакорд;
ритмічна група ♪♪ (пунктирний ритм) у розмірах $\frac{2}{4}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{4}$;
внутрішньотактова синкопа: ♪♪♪ у розмірі $\frac{4}{4}$;
складні розміри $\frac{6}{8}$; синкопа ♪♪ у розмірі $\frac{6}{8}$;
вивчення музичної термінології: *assai, non troppo, sempre, simile, espressivo, cantabile, dolce, subito, tenuto, Largo, Lento, Allegretto*;
поняття про поліфонію (багатоголосся);
побудова музичних творів: період із варійованим та контрастним другим реченням; період повторної будови;
загальне уявлення про імітацію (канон);
музичні форми: проста двочастинна контрастна, рондо, сонатна, варіаційна.

Орієнтовний річний план

Вправи та гами.

4-6 етюдів на різні види техніки.

1-2 твори великої форми.

1-2 поліфонічних твори.

4-5 різнохарактерних творів (із них 2-3 вокальні твори).

2-3 твори для ансамблевого виконання.

Декілька творів для читання з листа.

Використання різноманітних творчих форм музикування.

Технічні вимоги

Вправи на розвиток техніки (97).

Гама *Соль мажор* – ритмічні групування: 1-1, 1-2, 1-3.

Гама *Ре мажор**, *Фа мажор** – ритмічні групування: 1-1, 1-2, 1-3.

Гама *сі мінор* (нат., гарм.); *ре мінор* (нат., гарм.) – обома руками разом (2 октави).

Гама подвійними звуками: терції, сексти, октави.

Тризвуки головних ступенів ладу та їхні обернення. Арпеджіо довге, коротке.

Контрольні заходи

Академічний концерт (*листопад*) 2 різнохарактерні твори (з них бажано 1 поліфонічний твір) та етюд *або*

Технічний залік (*грудень*)

Відкритий академічний концерт (*березень*)

Підсумковий академічний концерт (*травень*)

3 різнохарактерні твори (з них бажано 1 поліфонічний твір).

Гама та вправи відповідно до технічних вимог, 1-2 етюди.

Довільна програма, але не менше, ніж 2-3 різнохарактерні твори.

2 різнохарактерні твори (з них бажано 1 твір великої форми), етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. Дремлюга М. Етюд мі мінор (101)

Російська народна пісня (обр. Омельченка А.) «Ах ты, душечка» (69)

Макуха Л. Бандури срібний дзвін (56)

2. Герасименко О. Етюд Соль мажор (98)

Лобко В. Варіації на тему української народної пісні «Кину кужіль на полицю» (66)

Виченко В., сл. Ружин З. Золоті колоски (23)

Орієнтовний репертуар

Етюди

Герасименко О.

Етюд Соль мажор (34)

Етюд Соль мажор (98)

Дремлюга М.

Етюд Соль мажор (101)

Етюд мі мінор (101)

Загрудний А.

Етюд мі мінор (104)

Етюд «Рідний край» (104)

Лемуан А.

Етюд Соль мажор (101)

Юр'єв В.

Етюд Соль мажор (101)

Обробки народних пісень і танців

Українські народні пісні

Гвоздь М.

Щебетала пташечка (83)

Поза лугом зелененьким (83)

Білоруський народний танець

Омельченко А.

Крижачок (15)

Твори великої форми

Гвоздь М.

Варіації на тему української народної пісні «Стоїть гора високая» (83)

Маленьке рондо «Сніг іде» (9)

Дремлюга М.

Ключник М.

Варіації на тему української народної пісні «Ніч яка зоряна» (45)

Лобко В.

Варіації на тему української народної

Омельченко А.

Фалалеева Л.

Бах Й. С.

Гендель Г.

Кореллі А.

Штейбельт Д.

Вебер К.

Гулак-Артемівський С.

Лісова Р.

Макуха Л.

Радзецький Ю.

Чайковський П.

Биченко В., сл. Ружин З.

Ведмедеря М., сл. Грицюка Н.

Волощак Г., сл. Павличка Д.

Долгих М., сл. Блажкевич І.

Мігай А. (муз. і сл.)

Українська народна пісня

Ведмедеря М., сл. Ладижця В.

Герасименко О.

Діабеллі О.

Козак С.

Лісова Р.

Рубальська Н., (муз. і сл.)

пісні «Кину кужіль на полицю» (66)

Варіації на тему української народної

пісні «Їхав козак за Дунай» (69)

Варіації на тему вояцької пісні

«Бистра вода» (57)

Поліфонічні твори

Менует (1)

Гавот (2)

Чакона (1)

Сарабанда (20)

Адажіо (9)

Інструментальні п'єси

Вальс /з опери «Вільний стрілець» (69)

Танець /з опери

«Запорожець за Дунаєм» (20)

Передчуття (59)

Разом веселіше (57)

Мамина пісня (56)

Бандури срібний дзвін (56)

Зима (94)

Хорал (9)

Танець /з балету «Лускунчик» (9)

Вокально-інструментальні твори

Золоті колоски (23)

Чи ж в принцеси я годжуся? (42)

Подарунок для матері (42)

Весна (76)

Ластівочка (39)

Колискова (94)

Гей, там на горі Січ іде (94)

Ансамблі

Гопачок (42)

Веселі жабки (34)

Мініатюра (69)

Пісня подяки (76)

Ой, заграйте, музиченьки (57)

Добрий день, матерію Україно (42)

4 КЛАС

Основні завдання предмета

Удосконалення навичок гри на бандурі:

застосування раціональної аплікатури при виконанні складних пасажів;
удосконалення прийому гри флажолет,
ознайомлення з прийомом гри тремоло (тремоляндю);
ознайомлення з харківським способом гри;
удосконалення навичок виконання мелізмів: форшлаги, трелі (короткі, довгі), морденти, групето;
напрацювання автоматичних рухів як необхідної умови художньої виконавської творчості;
відчуття розгортання музичного твору у часі; користування принципом «випереджаючого відображення і мислення» (сприймання даного моменту звучання та передбачення наступного розвитку музичного матеріалу);
набування навичок самостійної роботи над інструктивним та художнім матеріалом;
постійне тренування музичної пам'яті;
виховання сценічної витримки і вміння володіти власними емоціями;
подальший розвиток творчих здібностей.

Виховання вокальних навичок:

розвиток співацького дихання;
розвиток рухливості та активності діафрагми; спів staccato;
розвиток плавного звуковедення, усвідомлення поняття кантилени;
усвідомлення відчуття високої співацької позиції;
розширення діапазону голосу;
робота над вирівнюванням звучання голосу по всьому діапазону;
відчуття загального настрою твору та кульмінації;
робота над розширенням динамічних можливостей голосу; філірування звука;
розвиток вокального слуху та вміння свідомо контролювати якість звучання голосу;
поєднання співу з супроводом бандури.

Музично-теоретичні знання:

паралельні та однойменні тональності до 4-х знаків;
буквене позначення звуків і тональностей;
тритони;
обернення домінантового септакорду;
групування тривалостей;

синкопи: внутрішньотактова (у розмірах $\frac{3}{4}$), міжтактова, внутрішньодольова ( );
 ритмічні групи із залігованими нотами: ;
 особливі види ритмічного поділу тривалостей: квінтоль;
 види фактури: акордова, гомофонно-гармонічна, поліфонічна; мелодична та гармонічна фігурації;
 музичні терміни: *ad libitum*, *rubato*, *animato*, *morendo*, *con brio*, *semplice*; *sotto voce*, *a mezza voce*; *Sostenuto*, *Vivo*;
 старовинні музичні жанри;
 музична форма: складна тричастинна.

Орієнтовний річний план

Вправи та гами.

4-5 етюдів на різні види техніки.

1-2 твори великої форми.

1-2 поліфонічних твори.

4-5 різнохарактерних творів (із них 2-3 вокальні).

2-3 твори для ансамблевого виконання.

Декілька творів для читання з листа.

Використання різноманітних творчих форм музикування.

Технічні вимоги

Вправи для розвитку техніки правої та лівої руки (97)

Гама *Соль мажор* – ритмічні групування: 1-1, 1-2, 1-3, 1-4, 1-5.

Гама *Ля мажор**, *Сі бемоль мажор** – ритмічні групування: 1-1, 1-2, 1-3, 1-4, 1-5.

Гама *фа дієз мінор* (3 види); *соль мінор* (3 види) – обома руками разом (2 октави).

Гама подвійними звуками: терції, сексти, октави.

Тризвуки головних ступенів ладу та їхні обернення. Арпеджіо коротке, довге, ламане.

Контрольні заходи

Академічний концерт (*листопад*) 2 різнохарактерні твори (з них бажано 1 поліфонічний твір) та етюд *або* 3 різнохарактерні твори (з них бажано 1 поліфонічний твір).

Технічний залік (*грудень*) Гама та вправи відповідно до технічних вимог, 1-2 етюди.

Відкритий академічний концерт (*березень*) Довільна програма, але не менше, ніж 2-3 різнохарактерні твори.

Підсумковий академічний концерт (*травень*) 2 різнохарактерні твори (з них бажано 1 твір великої форми), етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. *Пшеничний Д.* Етюд мі мінор (107)

Герасименко О. *Варіації на тему української народної пісні*

«Ой на горі сніг біленький» (34)

Баглай О., сл. Кононенко Д. Вік України люби (7)

2. *Хуторянський І.* Етюд ля мінор (16)

Єдличка Є. *Варіації на тему української народної пісні* «Віють вітри» (46)

Баиштан С. Мрія (66)

Орієнтовний репертуар

Етюди

Герасименко О. Етюд Соль мажор (98)
Загрудний А. Етюд мі мінор (104)
Пшеничний Д. Етюд мі мінор (107)
Тишкевич І. Етюд сі мінор (102)
Хуторянський І. Етюд ля мінор (16)
Шутенко Т. Етюд ля мінор (102)

Твори великої форми

Бобир А. Віночок з українських пісень (45)
Гвоздь М. Варіації на тему української народної пісні «По садочку ходжу» (83)
Герасименко О. Варіації на тему української народної пісні «Ой на горі сніг біленький» (34)
Єдличка Є. Варіації на тему української народної пісні «Віють вітри» (46)
Лобко М. Варіації на тему української народної пісні «Ой ходила дівчина бережком» (78)
 Ой на горі та жінці жнуть (72)
Марченко І. Рондо на українську тему (1)
Фалалеева Л. Варіації на тему української народної пісні «Взяв би я бандуру» (59)
 В'язанка українських народних мелодій (59)

Основні завдання предмета

Удосконалення навичок гри на бандурі:

закріплення та поглиблення всіх сформованих на попередніх етапах навчання понять і практичних навичок;
автоматизація рухів і виведення їх у сферу підсвідомості;
опрацювання прийому гри: тремоло на одній струні;
підпорядкування набутих технічних навиків інтерпретаторським намірам виконавця;
використання колористичних можливостей інструмента;
самостійний розбір твору, його форми;
розширення музичного кругозору учня за допомогою читання з листа різних творів відповідної складності;
набування навичок настроювання інструмента;
творче музикування з урахуванням інтересів та уподобань учня;
професійне орієнтування найбільш здатних учнів та підготовка їх до вступу у вищі мистецькі навчальні заклади.

Виховання вокальних навичок:

ознайомлення з піснями у ладах української народної музики (двічі гармонічний мінор, гуцульський лад);
розширення діапазону голосу;
подальший розвиток співацького дихання;
відпрацювання гнучкості та рухливості голосу;
виховання уміння виділити головне в тексті, зробити смисловий наголос;
розкриття музичної драматургії твору;
поєднання співу з супроводом бандури.
Музично-теоретичні знання:
квінтове коло тональностей;
лади української народної музики;
перерваний зворот;
особливі види ритмічного поділу тривалостей: сектоль, септоль;
музичні терміни: *stretto*; *Tranquillo*, *Maestoso*, *Agitato*, *Vivace*, *Presto*;
поняття про циклічну форму.

Орієнтовний річний план

Вправи та гами.
4-5 етюдів на різні види техніки.
1-2 твори великої форми.

Поліфонічні твори

Бах Й.С.	Менует (20)
	Прелюдія (3)
Бах Ф. Е.	Анданте (11)
Бем Г.	Прелюдія (74)
Герасименко О.	Пасакалія (34)
Каріссімі Дж.	Фугета (74)
Леонтович М.	Мак (3)

Інструментальні п'єси

Баштан С. (обр.)	Українська народна пісня «Добри вечір, дівчино» (1) Мрія (66)
Бетховен Л.	Сонатина Соль мажор, II ч. Романс (11)
Волощак Г.	Миколай (76)
Глінка М.	Андалузський танець (15)
Лисенко М.	Гавот (45)
Макуха Л.	У саду (56)
Моцарт В.А.	Волиця (72)
Папаїка В.	Баркарола (95)
Шуман Р.	Маленький романс (10)
Стайн Ж.	Три монети у фонтані (29)

Вокально-інструментальні твори

Баглай О., сл. Кононенко Д.	Вік Україну люби (7)
Ведмедеря М., сл. Савчука Г.	Джерело (62)
Галабурда Н., сл. Вінграновського М.	Річечка (62)
Долгих М., сл. Сингаївського М.	Квітнева пісня (39)
Таловиря В., сл. Ружин З.	Заграй, бандуро, заспівай! (89)
Українська народна пісня	Мати доню колихала (94)
Янушкевич О., сл. Ясакової М.	Бабусина помічниця (42)

Ансамблі

Герасименко О.	Шумка (34)
Гулак-Артемівський С.	Марш /з опери «Запорожець за Дунаєм» (29)
Жарко Ф. (обр.)	Українська народна пісня «Ставок заснув» (24)
Зуєв О., сл. Зінченка І.	П'є журавка воду (83)
Сологуб О.	Душа (79)
	Туман річці полюбився (79)
Фібіх З.	Поєма (38)

1-2 поліфонічних твори.
 4-5 різнохарактерних творів (із них 2-3 вокальні).
 2-3 твори для ансамблевого виконання.
 Декілька творів для читання з листа.
 Використання різноманітних творчих форм музикування.

Технічні вимоги

Вправи для розвитку техніки правої та лівої руки (97).
 Гама *Соль мажор* – ритмічні групування: 1-1, 1-2, 1-3, 1-4, 1-5, 1-6, 1-7.
 Гама *Мі мажор**, *Мі бемоль мажор** – ритмічні групування: 1-1, 1-2, 1-3, 1-4, 1-5, 1-6, 1-7.
 Гама *до дієз мінор* (3 види); *до мінор* (3 види) – обома руками разом (2 октави).
 Гама подвійними звуками: терції, сексти, октави.
 Тризвуки головних ступенів ладу та їхні обернення. Арпеджіо коротке, довге, ламане.
 Домінантсептакорд.

Контрольні заходи

Академічний концерт (<i>листопад</i>)	2 різнохарактерні твори (з них 1 поліфонічний твір) та етюд <i>або</i> 3 різнохарактерні твори (з них 1 поліфонічний твір).
Технічний залік (<i>грудень</i>)	Гама та вправи відповідно до технічних вимог, 1-2 етюди.
Відкритий академічний концерт (<i>березень</i>)	Довільна програма, але не менше, ніж 2-3 різнохарактерні твори.
Підсумковий академічний концерт (<i>травень</i>)	2 різнохарактерні твори (з них 1 твір великої форми), етюд.

Орієнтовні програми підсумкового академічного концерту

1. Мясков К. Етюд сі мінор (103)
 Гендель Г. Сарабанда з варіаціями (11)
 Незовибатько О. Прелюдія (45)
 2. Рубінштейн С. Етюд мі мінор (103)
 Марченко І. Рондо на українську тему (1)
 Рубальська Л. (*муз. і сл.*) Добрий день, матусю - Україно! (7)

Орієнтовний репертуар

Етюди

Герасименко О.	Етюд Соль мажор (98)
Дьорінг К.	Етюд Соль мажор (103)
Загрудний А.	Етюд «Козацький марш» (104)
Мясков К.	Етюд мі мінор (103)
	Етюд сі мінор (103)
Пшеничний Д.	Етюд Соль мажор (107)
Рубінштейн С.	Етюд мі мінор (103)

Твори великої форми

Бетховен Л.	Сонатина (17)
Гендель Г.	Сарабанда з варіаціями (11)
Заремба В.	Фантазія на тему української народної пісні «Чи я в лузі не калина була» (70)
	Варіації на тему української народної пісні «Йшли корови із діброви» (45)
Ключник М.	Рондо на українську тему (1)
Марченко І.	Тема з варіаціями (12)
Щуровський Ю.	

Поліфонічні твори

Бах Й.С.	Лярго (16)
	Прелюдія (10)
Моцарт Л.	Менует (12)
Папаїка В.	Реквієм (94)
Скарлатті Д.	Ларгето (12)

Інструментальні п'єси

Варламов О.	«Красный сарафан» (20)
Гріг Е.	Народна пісня (10)
Левітова	Скерціно (69)
Лисенко М.	Момент розпачу (18)
Макуха Л.	Український орнамент (56)
Маціяка А.	Мелодія (11)
Мясков К.	Прелюд (69)
Незовибатько О.	Прелюдія (45)
Фібих З.	П'єса №11 з циклу «Спогади» (11)
Шостакович Д.	Контрданс (10)

Вокально-інструментальні твори

Баштан С. (обр.)

Українські народні пісні:

«Лугом іду, коня веду» (21)

«Чи я в лузі не калина була» (21)

Долгих М. (муз. та сл.)

Вишиває мати пісню (39)

Козак С., сл. Нікуліної Н.

Ряст на Тарасовій горі (76)

Лісова Р., сл. Корнієнко С.

Краплинка (58)

Рубальська Л. (муз. і сл.)

Добрий день, матусю - Україно! (7)

Сандлер О., сл. Сома М.

Мрія (94)

Яковенко Л. (муз. і сл.)

Україні (96)

Ансамблі

Грибоедов О.

Вальс (1)

Жарко Ф. (обр.)

Українська народна пісня

«Подоланочка» (24)

Козак С., сл. Мартинюк М.

Веселих свят (76)

Сологуб О. (муз. та сл.)

Матусі (79)

Таловира В. (обр.)

Українські народні пісні:

Ягіл-ягілочка (40)

Іванчику-білоданчику (40)

6 КЛАС

Основні завдання предмета

Удосконалення гри на бандурі:

удосконалення набутих навичок гри на бандурі;
спритність, точність, швидкість, рухів на фоні загального м'язового спокою;
робота над різними видами техніки, поняття про віртуозність;
розвиток виконавської культури, виховання художнього смаку;
закріплення навичок самостійної роботи над інструктивним та художнім матеріалом;
розвиток уміння вільно читати з листа музичний матеріал відповідного рівня;
творче музикування з урахуванням інтересів і уподобань учня;
набування навичок настроювання інструменту;
професійна орієнтація найбільш здатних учнів та підготовка їх до вступу у вищі мистецькі навчальні заклади.

Виховання вокальних навичок:

керування вокально-дихальним процесом;
володіння високою співацькою позицією та умінням вирівнювати звучання голосу по всьому діапазону;
використання тембрових якостей і динамічних можливостей голосу;
втілення й розкриття художнього образу;
уявлення про особливості вокального стилю різних епох;
поєднання співу з супроводом бандури.

Музично-теоретичні знання:

квінтове коло тональностей;
тональності до 4-х ключових знаків;
модуляція, відхилення у паралельну тональність;
енгармонізм звуків, тональностей, інтервалів;
збільшений тризвук;
види музичних розмірів: прості, складні, мішані, змінні;
закріплення знання музичної термінології.

Орієнтовний річний план

4-5 етюдів на різні види техніки.

1-2 поліфонічних твори.

1-2 твори великої форми.

4-5 різнохарактерні твори (з них 2-3 вокальні).

Декілька творів для читання з листа.

Використання різноманітних творчих форм музикування.

Технічні вимоги

Вправи для розвитку техніки правої та лівої руки (97).

Мажорні та мінорні гами до 4-х дізів і 3-х бемолів (3-4 гами на вибір).

Гами подвійними звуками: терції, сексти, октави.

Тризвуки головних ступенів ладу та їхні обернення. Арпеджіо (головних тризвуків ладу) коротке, довге, ламане.

Домінантсептакорд.

Контрольні заходи

Прослуховування (*грудень*)

Поліфонічний твір, інструментальна п'єса *або* вокальний твір, етюд.

Прослуховування (*квітень*)

Поліфонічний твір, твір великої форми, 2 різнохарактерні твори (з них бажано 1 вокальний твір), етюд.

Випускний іспит (*травень*)

Програма другого прослуховування.

Орієнтовні програми випускного іспиту

1. Дремлюга М. Прелюдія та fuga (11)

Мясков К. Варіації на українську тему (66)

Дремлюга М. Лірична пісня (20)

Лісова Р., сл. Комісарова Г. Україна моя (58)

Пшеничний Д. Етюд Соль мажор (107)

2. Бах Й.С. Куранта (25)

Українська народна пісня (обр. Баштана С.) «І шумить, і гуде» (26)

Ланге Г. Заблудла дитина (10)

Лісова Р. сл. Комісарова Г. Розлий пісні, Дніпро широкий (58)

Таловиря В. Етюд Соль мажор (100)

Орієнтовний репертуар

Етюди

Дерінг К.

Етюд До мажор (25)

Джуліані М.

Етюд ля мінор (25)

Пшеничний Д.

Етюд Соль мажор (89)

Таловиря М.

Етюд Соль мажор (25)

Етюд Соль мажор (100)

Етюд До мажор (100)

Етюд ля мінор (100)

Твори великої форми

Баштан С. (обр.)

Українська народна пісня

«І шумить, і гуде» (26)

Левітова Л.

Варіації на тему української народної пісні «Добрий вечір, дівчино» (15)

Макуха Л.

Концертино (83)

Варіації на українську тему (83)

Незовибатько О.

Українська фантазія (26)

Різоль М.

Варіації на тему української народної пісні «Іхав козак на війноньку» (78)

Поліфонічні твори

Бах Й.С.

Арія (28)

Дремлюга М.

Куранта (25)

Пасакалія (10)

Фішер І.

Прелюдія і fuga (10)

Прелюдія і fuga (60)

Інструментальні п'єси

Адамцевич Є.

Запорізький марш (44)

Баштан С.

Експромт (21)

Барвінський В.

Думка (59)

Брамс Й.

Колискова (44)

Дремлюга М.

Лірична пісня (5)

Ланге Г.

Заблудла дитина (10)

Мендельсон Ф.

Венеціанська баркарола (17)

Мясков К. (обр.)

Українська народна пісня

«Защебетав жайворонок» (78)

Таррега Ф.

Гавот (24)

Чайковський П.

Солодка мрія (27)

Шостакович Д.

Гавот (9)

Вокально-інструментальні твори

Вілаш О., сл. Ткача М.

Прилетіла ластівка (73)

сл. Коломійця В.

За шумить Дніпро (94)

Долгих М., сл. Стефурак Н.

Весна (70)

Козак С., сл. Антонович Б-І.

Молитва (61)

Лісова Р., сл. Комісарова Г.

Україна моя (58)

Таловиря В. (обр.)

Українська народна пісня «Дощик» (92)

Яницький Й. сл., Реп'яха С.

Голубий лелека (94)

Ансамблі

Козак С. сл. Лучака В.

Найрідніші слова (61)

Лисенко М.

Пливе човен (29)

Марченко І.

Фантазія на тему української народної

пісні «Ніч яка місячна» (35)

Уманець В. (обр.)

Український народний танець

«Горлиця» (20)

БІБЛІОГРАФІЯ

Перелік рекомендованих репертуарних збірників

1. Альбом бандуриста. Учбовий репертуар дитячих музичних шкіл. Випуск I. / Упоряд. С. В. Баштан, В. Я. Петренко. – К. : Муз. Україна, 1987. – 52 с.
2. Альбом бандуриста. Учбовий репертуар дитячих музичних шкіл. Випуск II. / Упоряд. С. В. Баштан, В. Я. Петренко. – К. : Муз. Україна, 1991. – 88 с.
3. Альбом юного бандуриста. Поліфонічні твори. / Упоряд. і автор перекладень О. Верещинський. – К.-Дрогобич: Посвіт, 2015. – 44 с.
4. Альбом юного бандуриста. Частина I. Навчальний посібник для початківців. / Упоряд. Є. Проскурівська. – К., 1998. – 26 с.
5. Ансамблі для бандур. Учбовий репертуар ДМШ. Випуск I. / Редактор-упоряд. В. Герасименко. – К. : Муз. Україна, 1980. – 80 с.
6. Ансамблі для бандур. Учбовий репертуар ДМШ. Випуск II. / Редактор-упоряд. В. Герасименко. – К. : Муз. Україна, 1981. – 104 с.
7. Баглай О. Вік Україні люби. Пісні в супроводі бандури. – Львів: Покрова, 2004. – 15 с.
8. Бандура. Учбовий репертуар дитячих музичних шкіл. 1 клас. / Упоряд. та перекл. М. Гвоздя. – К. : Муз. Україна, 1977. – 88 с.
9. Бандура. Учбовий репертуар дитячих музичних шкіл. 2 клас. / Упоряд. та перекл. М. Гвоздя. – К. : Муз. Україна, 1978. – 76 с.
10. Бандура. Учбовий репертуар дитячих музичних шкіл. 3 клас. / Упоряд. та перекл. М. Гвоздя. – К. : Муз. Україна, 1980. – 88 с.
11. Бандура. Учбовий репертуар дитячих музичних шкіл. 4 клас. / Упоряд. та перекл. М. Гвоздя. – К. : Муз. Україна, 1981. – 126 с.
12. Бандура. Учбовий репертуар дитячих музичних шкіл. 5 клас. / Упоряд. та перекл. М. Гвоздя. – К. : Муз. Україна, 1981. – 120 с.
13. Бандура. Учбовий репертуар для учнів 1 класу ДМШ. / Упоряд. А. Омельченко. – К. : Муз. Україна, 1968. – 32 с.
14. Бандура. Учбовий репертуар для учнів 2 класу ДМШ. / Упоряд. А. Омельченко. – К. : Муз. Україна, 1968. – 31 с.
15. Бандура. Учбовий репертуар для учнів 3 класу ДМШ. / Упоряд. А. Омельченко. – К. : Муз. Україна, 1968. – 27 с.
16. Бандура. Учбовий репертуар для учнів 4 класу ДМШ. / Упоряд. А. Омельченко. – К. : Муз. Україна, 1970. – 42 с.
17. Бандура. Учбовий репертуар для учнів 5 класу ДМШ. / Упоряд. А. Омельченко. – К. : Муз. Україна, 1970. – 35 с.
18. Бандуристам-аматорам. Репертуарний збірник. / Упоряд. А. Омельченко. – К. : Мистецтво, 1966. – 112 с.
19. Бандурна абетка. Методичний посібник для учнів початкових класів мистецьких навчальних закладів. / Упор. В. Іщенко. – Чернігів : Десна поліграф, 2014. – 111 с.
20. Баштан С., Омельченко А. Школа гри на бандурі. – К. : Муз. Україна, 1989. – 136 с.
21. Баштан С. Твори для бандури. – К. : Муз. Україна, 2005. – 84 с.
22. Бах Й.С. Зошит Анни Магдалини Бах. / Перекл. для бандури С. Баштана. – К. : Муз. Україна, 1969. – 28 с.
23. Биченко В., Ружин З., Мандзюк-Валерко Л. Віночок. – Харків : Майдан, 2006. – 40 с.
24. Бібліотека музичної самодіяльності «Вечорниці», №12. Юні співаки-бандуристи. Укр. нар. пісні для дитячого ансамблю бандуристів. / Упоряд. та перекл. О. Жарка. – К. : Муз. Україна, 1968. – 36 с.
25. Бібліотека бандуриста. Випуск 9. / Упоряд. Д. Пшеничний. – К. : Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1961. – 7 с.
26. Бібліотека бандуриста. Випуск 18. / Упоряд. С.В. Баштан. – К. : Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1962. – 12 с.
27. Взявбля бандуру. Вип. 2. / Упоряд. С. В. Баштан. – К. : Муз. Україна, 1968. – 11 с.
28. Верета Г. Пісні для дітей в супроводі бандури. – К. : 2008. – 71 с.
29. Відлуння: інструментальні твори перекладені для бандури. / Упоряд. В. Іщенко. – Чернігів, 2009. – 68 с.
30. Войт В. І., Войт В. В. Торба міхоноші. Твори для бандури. – К. : Муз. Україна, 2013. – 96 с.
31. Гавриш О. Росинка батьківського поля. Українські народні та авторські пісні. – Львів, 2000. – 68 с.
32. Гей, вдартевструни, кобзарі. Вип. 5. / Упор. В. Єсіпок. – К. : Техніка, 2000. – 24 с.
33. Герасименко О. На крилах мрій. – Львів, 1997. – 38 с.
34. Герасименко О. Юним бандуристам. Інструментальні твори для бандури і ансамблів бандуристів. Навчальний методичний посібник для початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів. – Львів: ТеРус, 2006. – 72 с.
35. Герасименко-Олійник О. Збірник п'ес та народних мелодій для бандуристів-початківців №1. – Sacramento, 2001. – 32 с.
36. Герасименко-Олійник О. Збірник п'ес та народних мелодій для бандуристів-початківців №2. – Sacramento, 2001. – 32 с.
37. Герасименко-Олійник О. Пісні на свята. Пісні та обробки для дитячих ансамблів бандуристів. – Львів, 2001. – 31 с.
38. Грай, моя бандуро! / Упоряд., перекл. та обробки українських народних пісень М. Гвоздя. – К. : КВІЦ, 2006. – 228 с.
39. Долгих М. Дитячі пісні для голосу у супроводі бандури. – Кіровоград: Перлина, 2004. – 30 с.
40. Іванчику – білоданчику. Українські народні пісні для дитячого хору (або вокального дуєту) в супроводі бандур. / Упоряд. та автор обробок В. Таловиря. – К. : Муз. Україна, 1989. – 48 с.
41. І зазвучать бандури струни. Вокальні твори у супроводі ансамблю

- бандуристів. / Упоряд. І. Мокрогуз. – Чернівці : Місто, 2006. – 66 с.
42. Залізник М.В. Букварик для кобзарика: навч. посіб. для студ. вищих навч. заклад. / Марина Залізник. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 160 с.
43. Залізник М.В. Барвисті співаночки. Робочий зошит. Додаток до навч. посібника «Букварик для кобзарика». – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 63 с.
44. Збірник пісень і танців для бандури. / Упоряд. А. Бобир. – К. : Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1959. – 64 с.
45. Збірник п'єс та пісень для бандури. / Упоряд. М. Ключник. – К. : Мистецтво, 1965. – 130 с.
46. Збірник п'єс для бандури. / Упоряд. та перекл. А. Омельченко. – К. : Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1959. – 50 с.
47. Кабачок В., Юцевич С. Школа гри на бандурі. – К., 1958. – 245 с.
48. Китастий Г. Вставай, народе! Твори для капели бандуристів, хори, солоспіви. – К. : Муз. Україна, 1996. – 176 с.
49. Кобзареві джерела. Твори для бандури. / Упоряд. В. Єсіпок. – Черкаси: видавець Чабаненко Ю. А., 2008. – 80 с.
50. Кобзареві струни. Вокальні твори на слова Т. Шевченка в супроводі бандури. / Упоряд. В. Дутчак. – Івано-Франківськ: Гостинець, 2004. – 79 с.
51. Коломієць А. Юному бандуристу. / Ред. С. Баштан. – К. : Муз. Україна, 1972. – 36 с.
52. Курило Н. Бандурна веселка. Збірник музичних творів для учнів дитячих музичних шкіл. – Львів: ТеРус, 2008.
53. Лісова Р. Щоб себе у світах не згубить. Вокальні твори в супроводі бандури. – Вінниця: Нова Книга, 2014. – 60 с.
54. Любіть Україну. Збірник творів для ансамблів бандуристів. / Упоряд. та аранжув. Дутчак В. – Івано-Франківськ: Плай, 2003. – 132 с.
55. Маціяка А. Акварелі. П'єси для бандури соло. – Харків, 2008. – 64 с.
56. Макуха Л. Осінні акварелі. Твори для бандури. – К., 2009. – 56 с.
57. «Музична школа». Навчально-музичне видання. Випуск 43. Інструментальна бандура. 1-6 класи. / Упоряд. Г. Краснощок (Сотник). – К. : «Компанія «МЕНЕДЖМЕНТ-XXI» 2012. – 56 с.
58. «Музична школа». Навчально-музичне видання. Випуск 44. Вокальні твори для бандури 1-6 класи. / Упоряд. Г. Краснощок (Сотник). – К. : «Компанія «МЕНЕДЖМЕНТ-XXI» 2012. – 56 с.
59. «Музична школа». Навчально-музичне видання. Випуск 62. Бандура 1-4 класи. / Упоряд. Р. Лісова. – К. : «Компанія «МЕНЕДЖМЕНТ-XXI» 2013. – 56 с.
60. «Музична школа». Навчально-музичне видання. Випуск 77. Ансамблі для бандури для 1—6 класів. / Упоряд. Р. Лісова. – К. : «Компанія «МЕНЕДЖМЕНТ-XXI» 2015. – 56 с.
61. Мясков К. П'єси для бандури. / Ред. С. Баштан. – К. : Муз. Україна, 1984. – 64 с.
62. Не цурайся пісні. Вокальні та інструментальні твори для учнів-бандуристів музичних шкіл. / Аранж. В. Крищук. – Рівне: Волинські обереги, 2011. – 44 с.
63. Ой летіла зозуленька. Українські народні пісні для голосу в супроводі бандури. – К. : Муз. Україна, 1993. – 40 с.
64. Омельченко А. Школа гри на бандурі. 1 клас. – К. : Муз. Україна, 1973. – 104 с.
65. Омельченко А. Школа гри на бандурі. 2 клас. – К. : Муз. Україна, 1977. – 100 с.
66. Опришко М. Школа гри на бандурі. / Загальна редакція А. Омельченка. – К. : Муз. Україна, 1967. – 152 с.
67. Павліковський В. Альбом юного бандуриста. Вип. 1. – К., 2005. – 9 с.
68. Павліковський В. Альбом юного бандуриста. Вип. 2. – К., 2006. – 12 с.
69. Педагогічний репертуар бандуриста. Випуск І. Дитяча музична школа. / Упоряд. та перекл. А. Омельченко. – К. : Муз. Україна, 1967. – 43 с.
70. Педагогічний репертуар бандуриста. Випуск 2. Музичне училище. / Упоряд. та перекл. А. Омельченко. – К. : Муз. Україна, 1967. – 44 с.
71. П'єси для бандури. / Упоряд. С. Баштан. – К. : Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1960. – 80 с.
72. П'єси для бандури. Для молодших класів ДМШ. / Перекл. та упоряд. М. Лобка. – К. : Муз. Україна, 1975. – 23 с.
73. Під срібний дзвін бандур. / Упоряд. П. Потапенко. – К. : Муз. Україна, 1993. – 216 с.
74. Поліфонічні твори зарубіжних композиторів. Перекладання для бандури О. Верещинського. – Дрогобич: Відродження, 2001. – 28 с.
75. Польвий О. Українка я маленька. Збірка пісень для дітей у супроводі бандури. – Луцьк, 2009. – 20 с.
76. Світ бандури: пісні для дітей та юнацтва. Навчальний посібник. / Аранж. та упоряд. Н. Севби. – Львів: ТеРус, 2004. – 52 с.
77. Струни вічності. Твори для бандури. / Упоряд. В. Єсіпок. – Вінниця, 2004. – 108 с.
78. Струни золотії. Твори для бандури. / Упоряд. А. Омельченко. – К. : Мистецтво, 1955. – 54 с.
79. Сологуб О. Я в лузі слухала квітки. Вокальні твори для дітей. – К., 2010. – 63 с.
80. Солоспів бандуриста. Репертуарний збірник для дитячих шкіл та училищ. / Редактори-упоряд. З. П. Бузина, М. Т. Лисенко, А. М. Шептицька. – К. : Муз. Україна, 1985. – 120 с.
81. Танці, солоспіви, ансамблі. / Упоряд. Т. Лобода. – К. : Майстер книга, 2011. – 92 с.
82. Твори для ансамблю бандуристів. / Переклад А. Омельченко. – К. : Муз. Україна, 1971. – 50 с.
83. Твори для бандури. / Упоряд. та перекл. М. Гвоздя. – Дніпропетровськ: Гауранга, 1997. – 208 с.
84. Твори для бандури. / Упор. В. Єсіпок. – Луцьк, 2003. – 96 с.
85. Твори для бандури в супроводі фортепіано. Випуск 1. / Перекладання для бандури та впоряд. С. Овчарової. – Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2009. – 60 с.

86. Твори для бандури в супроводі фортепіано. Випуск 2. / Перекладення для бандури та впоряд. С. Овчарової. – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2009. – 72 с.
87. Твори для бандури в супроводі фортепіано. Випуск 3. / Перекладення для бандури та впоряд. С. Овчарової. – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2010. – 36 с.
88. Твори для бандури в супроводі фортепіано. Випуск 4. / Перекладення для бандури та впоряд. С. Овчарової. – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2010. – 76 с.
89. Україна є, Україна буде! Вокальні твори українських композиторів у супроводі бандури. / Упоряд. З. Ружин. – К., 2004. – 240 с.
90. Українські народні пісні. / Упоряд. В. Таловиря. – К.: Муз. Україна, 1990. – 96 с.
91. Українські народні пісні для голосу в супроводі бандури. / Упоряд. В.І. Войт. – К. : Муз. Україна, 1987. – 48 с.
92. Українські народні пісні. В обробці для вокальних ансамблів у супроводі бандур. / Упоряд. В. Лобко. – К. : Муз. Україна, 1975. – 76 с.
93. Хоткевич Г. Вибрані твори для бандури. – К. : Муз. Україна, 1993. – 28 с.
94. 94. Щебетала пташечка. Збірник вокальних творів у супроводі бандури для учнів початкових мистецьких навчальних закладів. / Упоряд. Л.К. Посікіра. – Дрогобич, 2006. – 50 с.
95. Юний бандурист. Збірка сучасних українських творів. / Упоряд. І. Гайденко. – Харків, 2003. – 94 с.
96. Яковенко Л.П. Відчинилося віконце. Пісенна збірка для голосу в супроводі бандури. / Аранж. В. М. Яковенка. – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2013. – 72 с.

97. Вправи для бандури. / Упоряд. Є. Проскуровська. – К., 2007. – 14 с.
98. Герасименко О. Етюди для бандури на різні види техніки. Навчальний посібник для учнів та студентів музичних навчальних закладів всіх рівнів акредитації. – К.-Львів: ТеРус, 2004. – 22 с.
99. Етюди для бандури на різні види техніки. Учебний репертуар дитячих музичних шкіл. 1 клас. / Упоряд. В. Петренко. – К. : Муз. Україна, 1979. – 60 с.
100. Етюди для бандури на різні види техніки. Учебний репертуар дитячих музичних шкіл. 2 клас. / Упоряд. В. Петренко. – К. : Муз. Україна, 1980. – 68 с.
101. Етюди для бандури на різні види техніки. Учебний репертуар дитячих музичних шкіл. 3 клас. / Упоряд. В. Петренко. – К. : Муз. Україна, 1982. – 96 с.
102. Етюди для бандури на різні види техніки. Учебний репертуар дитячих музичних шкіл. 4 клас. / Упоряд. В. Петренко. – К. : Муз. Україна, 1983. – 102 с.
103. Етюди для бандури на різні види техніки. Учебний репертуар дитячих музичних шкіл. 5 клас. / Упоряд. В. Петренко. – К. : Муз. Україна, 1984. – 72 с.
104. Загрудний А. 25 етюдів для бандури. Навчальний посібник для дитячих мистецьких навчальних закладів. – Львів : ТеРус, 2004. – 56 с.
105. Кухта В. Концертний етюд. Бібліотека бандуриста. Випуск 20. / Упоряд. С. Баштан. – К. : Мистецтво, 1983. – 15 с.
106. Полевой В. Веселі етюди. – К. : Мистецтво, 1966. – 12 с.
107. Пшеничний Д. Етюди для бандури. – К. : Державне видавництво образотворчого мистецтва та музичної літератури УРСР, 1958. – 108 с.
108. Таловиря В. Етюди для бандури. / Загальна редакція А. Омельченка. – К. : Муз. Україна, 1967. – 44 с.

Рекомендована методична література

1. Баштан С.В. Методика роботи з ансамблем бандуристів. – К. : Муз. Україна, 1982. – 35 с.
2. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-методичний посібник. – К. : ІЗМН, 1998. – 204 с.
3. Бех І. Д. Виховання особистості. – К. : Либідь, 2008. – 838 с.
4. Брояко Н. Б. Теоретичні аспекти виконавської техніки бандуриста. – Івано-Франківськ : Облдрук, 1997. – 150 с.
5. Ветлугіна Н. Музичний розвиток дитини. – К. : Муз. Україна, 1997. – 94 с.
6. Вишнеvsька С. В. Еволюція феномену співу в бандурній виконавській традиції. – Львів : Львів. нац. муз. акад. ім. М.В. Лисенка, 2011. – 16 с.
7. Гуменюк А. Українські народні музичні інструменти. – К. : Наукова думка, 1967. – 118 с.
8. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа): Підручник для вищ. та серед. навч. закладів. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005. – 600 с.
9. Карпось В. А. Методичні рекомендації з постановки голосу. – Луцьк : Ред. вид. «Вежа», 1999. – 23 с.
10. Кирдан Б., Омельченко А. Народні співці-музиканти на Україні. – К. : Муз. Україна, 1980. – 182 с.
11. Конопленко-Запорожець П. Кобза і бандура. – Вінніпег, Канада, 1963. – 167 с.
12. Лавров Ф. Кобзарі. – К. : Мистецтво, 1980. – 80 с.
13. Мандзюк Л.С. Ансамблево-виконавська творчість бандуриста. – Харків, 2007. – 298 с.
14. Маслій К.С. Виховання голосу співака. – Рівне: Видавнича фірма «Ліста», 1996. – 120 с.
15. Панасюк І. Переплелись роки й бандури струни. – К. : Книга пам'яті, 2002. – 130 с.
16. Самітов В. З. Специфіка інтерпретаційного мислення музиканта-виконавця (психофізіологічний аспект): монографія. – К. : ДАКККіМ, 2007. – 200 с.
17. Самчук У. Живі струни. Бандура і бандуристи. – Детройт, США, 1976. – 466 с.
18. Скляр І. Київсько-харківська бандура. – К. : Муз. Україна, 1971. – 69 с.
19. Хоткевич Г. Підручник гри на бандурі. – Харків : Глас, 2004. – 20 с.
20. Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу. – Харків : Видавець Савчук О.О., 2012. – 512 с.; 202 іл. – (Серія « Слобожанський світ». Випуск 4).
21. Хоткевич Г. Слідом за пам'яттю. Спогади в листах. – К.: УКСП «Кобза», 1993. – 64 с.
22. Чечель Н.Б. Бандурне академічне мистецтво як феномен музичної культури. – К., 2008. – 101 с.
23. Чжан І. Роль дихання у формуванні вокально-технічних навичок співака// Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: Збірник наукових праць – Вип. 13 – Харків : ХДУМ, 2004. – С. 168-175.
24. Артоболевская А.Д. Первая встреча с музыкой. – М., 1988. – 103 с.
25. Баренбойм Л. Музыкальная педагогика и исполнительство. – Л. : Советский композитор, 1974. – 336 с.
26. Баринаова М. О развитии творческих способностей ученика. – Л., 1961. – 134 с.
27. Браудо И. Артикуляция. – М. : Музыка, 1973. – 198 с.
28. Гинзбург Л. О работе над музыкальным произведением. – М., 1981. – 112 с.
29. Гонтаренко Н.Б. Сольное пение: секреты вокального мастерства. – Ростов н/Д: Феникс, 2007. – 155 с.
30. Дмитриев Л.Б. Основы вокальной методики. – М. : Музыка, 1968. – 677 с.
31. Егорычева М. Упражнения для развития вокальной техники. – К. : Муз. Україна, 1980. – 112 с.
32. Емельянов В.В. Развитие голоса. Координация и тренаж. – СПб.: Лань, 1991. – 192 с.
33. Мазель Л. Строеие музыкальных произведений. – М., 1960. – 528 с.
34. Назайкинский Е. Звуковой мир музыки. – М. : Музыка, 1988. – 254 с.
35. Очеретовская Н. Содержание и форма в музыке. – Л., 1985. – 112 с.
36. Переверзев Н. Проблемы музыкального интонирования. – М., 1966. – 224 с.
37. Попова Т. Музыкальные жанры и формы. – М. : Музыка, 1954. – 383 с.
38. Пухальский Я. Методика обучения игре на бандуре. Учебное пособие. – К. : Госконсерватория, 1978. – 98 с.
39. Стулова Г.П. Развитие детского голоса в процессе обучения пению. – М. : Прометей, 1992. – 271 с.
40. Теплов Б. Психология музыкальных способностей. – М.-Л., 1947. – 334 с.
41. Тюлин Ю. Музыкальная форма. – М. : Музыка, 1974. – 361 с.
42. Фейгин М. Индивидуальность ученика и мастерство преподавателя. – М. : Музыка, 1968. – 79 с.
43. Холопова В. Музыкальный ритм. – М. : Музыка, 1980. – 72 с.
44. Шатковский Г. Развитие музыкального слуха и навыков творческого музицирования. – М. : Музыка, 1986. – 91 с.
45. Шульпяков О. Техническое развитие музыканта-исполнителя. – Л., 1973. – 343 с.

